

Kamusal Alanda Mecburi Sanat Karşılaşmalarının Potansiyeli Üzerine Bir Tartışma

A Discussion on The Potential Of Mandatory Art Encounters in The Public Area

ÖZET

Çalışma, mecburi karşılaşmalar bağlamında sanat ve kültür etkinliklerinin toplumsal etkileşime olan katkısını anlamayı amaçlar. Mecburi karşılaşmaların, insanların sanatla ve kültürle daha sık ve düzenli bir şekilde temas etmesine yol açabileceğine inanılmaktadır ve böylece sanatsal etkinliklere olan ilgiyi ve katılımı arttıracığından söz edilebilir. Ayrıca kamusal mekanlarda mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkilerini ve faydalarını farklı disiplinlerin perspektifinden incelenmeye çalışılmıştır. Mecburi sanat karşılaşmaları, farklı kültürlerle yönelik anlayışın artmasını sağlayabilir, toplumsal dayanışmayı güçlendirebilir ve önyargıları azaltabilir. Bu etkinlikler aynı zamanda insanların yaratıcılık ve yenilikçi düşünce becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Eğitim alanında, sanat etkinliklerinin öğrencilerin eğitimine olumlu etkilerinden ve psikoloji bağlamında ise insanların ruh sağlığı ve duygusal durumu üzerindeki olumlu etkilerinden ve daha pek çok sosyal alanda mecburi sanat karşılaşmalarından yararlanabilmek mümkündür.

Kamusal alanda gerçekleşecek mecburi sanat karşılaşmaları, eşitlik ve adalet duygusunun gelişimine katkı sağlayabilir ve insanların toplumsal hayata daha fazla katılmalarını teşvik edebilir. Bu etkinlikler, sanatçılar ve tasarımcılar için daha geniş bir izleyici kitlesi ve destekçi havuzu oluşturabilirken, kültürel mirasın korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına da yardımcı olabilir. Sonuç olarak, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkileri ve faydaları, farklı disiplinlerin araştırmalarıyla da desteklenmektedir. Bu tür etkinlikler, toplumun çeşitli yönlerine olumlu katkılarda bulunabilir ve daha hoşgörülü, yaratıcı, dayanışmacı ve eşitlikçi bir toplumun oluşmasına zemin hazırlayabilir. Gelecekte daha fazla araştırma yapılması, mecburi sanat karşılaşmalarının toplum üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sanat ve Kamusal Sanat, Halk sanatı, Kent

ABSTRACT

This study aims to understand the contribution of art and cultural activities to social interaction in the context of forced encounters. It is believed that forced encounters can lead people to come into contact with art and culture more frequently and regularly, and thus it can be said that it will increase the interest and participation in artistic activities. In addition, it has been tried to examine the social effects and benefits of compulsory art encounters in public spaces from the perspective of different disciplines. Compulsory art encounters can increase understanding of different cultures, strengthen social solidarity and reduce prejudices. These activities can also help people develop their creativity and innovative thinking skills. In the field of education, it is possible to benefit from the positive effects of art activities on the education of students, and in the context of psychology, the positive effects of people's mental health and emotional state, and from compulsory art encounters in many other fields.

Mandatory art encounters in the public sphere can contribute to the development of a sense of equality and justice and encourage people to participate more in social life. These events can create a wider audience and pool of supporters for artists and designers, while also helping to preserve cultural heritage and pass it on to future generations. As a result, the social effects and benefits of compulsory art encounters are supported by research from different disciplines. Such activities can contribute positively to various aspects of society and pave the way for the formation of a more tolerant, creative, solidarity and egalitarian society. Further research in the future will help us to understand more deeply the effects of forced art encounters on society.

Keywords: Art & the Public Sphere, Public Art, City

GİRİŞ

Sanat ve kültür, toplumun sosyal varlığını ve kimliğini oluşturan temel unsurlardır. İnsanların günlük yaşamlarında, yoğun biçimde sanatla ve kültürle etkileşime girebilmeleri, bireysel farkındalıklarının artması yanında, toplumsal bağlarının güçlenmesine, hoşgörülerinin ve anlayışlarının artmasına ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğine katkı sağlayabilir. Sanatın etki alanının en yaygın olduğu yerler ise kamusal alanlardır “Kamusal alan, karşılıklı olarak

Nuri Yavuz¹
Ayhan Özer²

How to Cite This Article

Yavuz, N. & Özer, A. (2023).
“Kamusal Alanda Mecburi Sanat Karşılaşmalarının Potansiyeli Üzerine Bir Tartışma”
International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:115; pp:8358-8379. DOI:
<http://dx.doi.org/10.29228/sss.71831>

Arrival: 16 June 2023
Published: 30 September 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Doç., Bursa Uludağ Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Bursa, Türkiye. ORCID: 0000-0003-4103-5982

² Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Gaziantep, Türkiye. ORCID: 0000-0002-0014-4608

özerkliği oluşturan bireylerin toplumsallaşmış ifadesinden başka bir şey değildir: bireyler özerktir, yalıtılmış olarak değil, birbirleriyle ilişki içindedir, yani özerk varlıkların kamusal alanıyla ilişki içindedir” (Susen, 2011: 43). Kamusal alanda sanat, toplumun geniş kesimlerine açık ve erişilebilir ortamlarda sunulan sanatsal etkinlikler, sanat eserleri veya sanat pratikleridir. Bu tür sanatsal etkinlikler; sokaklarda, parklarda, meydanlarda, kamu binalarında veya diğer halka açık mekânlarda sergilenmekte ve insanların günlük yaşamlarının bir parçası haline gelebilmektedir. Kamusal alanda sanatın amacı, sanatın sadece kısıtlı bir izleyici kesimine ulaşabildiği, galeri veya müze gibi kapalı mekanlardan çıkarıp, toplumun çok daha geniş kesimleriyle etkileşime girmesini sağlamaktır.

“Kabul edilmeli ki, kendi başına bir "sanat eseri" olarak temsil etmese de (aynı şekilde seyahat eden bir tiyatro veya dans topluluğunu veya hatta bir sirk gösterisini veya üretimini bir sanat eseri olarak değerlendirebileceğiniz gibi), o, yaygın olarak beyaz duvarlı galeri alanları ve klasik müzelerle sıkça ilişkilendirilen önyargılardan ve "elitizasyon" kavramlarından kaçınmasına olanak tanıyan, non-konvansiyonel bir şekilde işlemektedir” (Kelly, 2023).

Sanat, sadece belirli bir elit kesim tarafından değil, herkes tarafından görülebilir ve deneyimlenebilir hale gelmektedir. Kamusal alanda sanat, çeşitli biçimlerde kendini gösterebilir. Kamusal alanın en yaygın sanat formu olan sokak sanatı; meydanlara konan anıt veya diğer heykeller, açık hava sergileri, duvar resimleri, yerleştirmeler ve performans sanatı gibi çeşitli sanat türlerini kapsamaktadır. Bu tür sanat eserleri, genellikle kentsel mekanları renklendirir, estetik açıdan zenginleştirir ve toplumun sanata katılımını teşvik eder.

Kamusal alanda sanatın diğer önemli bir yönü ise toplumsal sorunlara, kültürel kimliğe veya çevresel konulara odaklanmasıdır. Bu tür sanat eserleri, toplumsal mesajlar iletmek, farkındalık yaratmak ve toplumun katılımını sağlamak amacıyla tasarlanıp sergilenmektedir. Kamusal alanda sanat, toplumun günlük yaşamında karşılaşılabileceği ve etkileşimde bulunabileceği sanatsal ifadeleri ve etkinlikleri kapsadığından, sanatı daha erişilebilir ve demokratik bir hale getirerek toplumsal etkileşimi ve katılımı artırma potansiyeline sahiptir. Bu etkileşim, özellikle mecburi karşılaşmalar yoluyla, insanların sanat ve kültür etkinliklerine katılmaya dönük isteklerini ve katılım oranlarını şekillendirebilen önemli bir unsurdur.

Çalışma, mecburi karşılaşmalar bağlamında sanat ve kültür etkinliklerinin toplumsal etkileşime olan katkısını anlamayı amaçlamaktadır. Mecburi karşılaşmalar yolu ile insanların sanatla ve kültürle daha sık ve düzenli bir şekilde temas etmelerine yol açılabileceğine inanılmaktadır ve böylece sanatsal etkinliklere olan ilgiyi ve katılımı artacağından söz edilebilir. Bu etkileşim, toplumun farklı kesimlerinden insanların, sanat ve kültür alanındaki alışkanlıklarını, olumlu yönde dönüştürme potansiyeline sahiptir ve kültürel çeşitliliği ve katılımı destekleyerek toplumsal dokuyu güçlendirebilir. Bundan sonraki bölümlerde, mecburi karşılaşmaların toplumsal etkileşimi nasıl teşvik edebileceği ve sanat ve kültür etkinliklerine katılım üzerindeki etkisi detaylı bir şekilde incelenecektir. Kamu ve özel sektörün bu süreçteki rolü, politika ve düzenlemelerin önemi, toplumsal çeşitliliği artırma stratejileri ve sürdürülebilir katılım için öneriler de makalenin ele alacağı konular arasında yer almaktadır. Bu çalışma, toplumsal etkileşimi teşvik etmek, sanatın ve kültürün gücünü daha fazla kişiye ulaştırmak için mecburi karşılaşmaların potansiyelini hatırlatacak, sanat ve kültür alanında kamu ve özel sektörün iş birliğinin önemini vurgulayacak bir bağlama oturtulmuştur. Bu bağlamda, mecburi karşılaşmaların sosyal etkileri ve katılımı artırma ne gibi fırsatlar sunduğuna dair örneklerle de yer verilmiştir.

Sanat, toplumların kimliğini, tarihini ve değerlerini yansıtan önemli bir kültürel ifade olmasıyla, kamusal alanlarda sergilenen sanat eserlerinin, insanların farklı sanatsal disiplinlerle etkileşimde bulunmasına da imkan sağlayabilmektedir. Mecburi karşılaşmalar sayesinde bireyler, tarihsel sanat ve kültür varlıklarını tanıma fırsatı yanında, farklı sanatsal deneyimleri yaşayabilir ve çeşitlilikle zenginleşen bir toplumsal etkileşim ağının parçası olabilirler. Kamusal mekanlarda gerçekleşen sanat etkinlikleri, insanları ortak bir noktada bir araya getirip, toplumsal entegrasyonu destekleyebilir. Farklı sosyal sınıf ve etnik gruplardan bireyler, sanatın evrensel dili aracılığıyla ortak bir paydada buluşup, kendi anlayışlarını artırarak toplumla dayanışmayı daha güçlü hissedebilirler.

Mecburi sanat karşılaşmaları, insanların farklı sanatsal ifadelerle temas etmesini sağlar ve empati geliştirmelerine de yardımcı olabilir. Sanat, insanların farklı düşünceleri ve duyguları anlamalarına olanak tanıyıp, kültürlenmeyi ve hoşgörüyü teşvik etmenin önemli bir olanağıdır. Bu türden bir süreç, toplum içindeki sosyal ve kültürel çeşitliliğin bir zenginlik olduğunun anlaşılmasını da sağlayabilir. Kamusal alanda yapılan sanat etkinliklerine rastlantısal olarak katılmak, bireylerin yaratıcılığını tetikleyebilir ve onlara ilham verip, sosyal etkileşimlerini ve iş hayatlarına dair farklı bakış açıları sunabilir. “Kamu sanatı, herkesin erişebileceği bir sanat türüdür. Habermas'ın 1969 tarihli Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü adlı çalışmasında, kamusal alanların ücretsiz olması gerektiği vurgulanır; kamusal alanda herkes yeni fikirler, yeni “şeyler” üretebilir ve kamusal sanat bu fikri destekler” (Altıparmak,

2017). Farklı sanatsal disiplinlerle etkileşimde bulunmak, insanların kendi sanatsal potansiyellerini keşfetmelerine olanak tanıyabilir ve sanata olan ilgilerini arttırılabilir.

Sanat, sözel dili aşan evrensel bir ifade biçimidir. Kamusal alanda mecburi karşılaşmalar, insanların sanatsal ifadeleri anlamak için dil engellerini aşmasına yardımcı olup, farklı kültürler arasında iletişim ve anlayışın artmasına katkı sağlayabilir. Sanat etkinlikleri, toplumun farklı kesimlerini bir araya getirerek sosyal gelişimi de teşvik etme potansiyeli de sunabilir. Mecburi karşılaşmalar sayesinde insanlar, toplumun sorunlarına dikkat çeken sanatsal ifadelerle tanıklık eder ve sosyal refahın artırılmasına katkı sağlayabilir.

Amaç

Bu makalenin amacı, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkileşime olan katkısını ve sanat, kültür etkinliklerine katılım üzerindeki etkisini anlamak, tanıtmak ve değerlendirmektir. Mecburi karşılaşmalar, bireylerin günlük hayatlarının rutini içerisinde, kendiliğinden katılmak zorunda kaldığı sanatsal etkinlikler olarak tanımlanabilir ve bu etkinliklerin toplumsal etkileşimi nasıl teşvik ettiği ve kültürel deneyimi nasıl dönüştürdüğü merak konusudur. Bu makalede, mecburi karşılaşmalar bağlamında sanat ve kültür etkinliklerinin toplumsal etkileşime olan katkı potansiyelini de ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, mecburi karşılaşmaların insanların sanat ve kültüre eğilimlerini ve katılım oranlarını nasıl etkileyebileceği, toplumun farklı kesimlerini nasıl bir araya getirebileceği ve kültürel çeşitliliği ve katılımı nasıl destekleyebileceğine ilişkin örnekler tanıtılmaya ve yöntemler önerilmeye çalışılmıştır.

Makalede, belediyelerin kent yönetimi ve planlaması bağlamında mecburi sanat karşılaşmaları düzenlemelerinin ve teşvik etmelerinin çıkarabileceği önemli sonuçların belirlenmesi amaçlanmıştır. Belediyelerin bu süreçteki rolü, politika ve düzenlemelerin etkisi, kamu alanlarının düzenlenmesi, sanat ve kültür etkinliklerine ulaşım kolaylığı sağlanmasının gereği gibi konular ele alınarak, toplumun sanat ve kültür etkinliklerine daha fazla katılımını sağlayacak, örnekler, stratejiler ve öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Bu çalışma, mecburi karşılaşmaların sosyal etkisini ve katılımı artırma sunduğu fırsatları vurgulayarak, sanat ve kültürün toplumsal etkileşimi teşvik etmek ve kültürel zenginliği daha geniş kitlelere ulaştırmak için belediyelerin ve diğer ilgili paydaşların iş birliğinin önemini vurgulayacaktır. Bu makale, sanat ve kültür alanında yapılan çalışmalara yeni bir bakış açısı getirerek, toplumun, kültür ve sanatsal etkinliklere daha aktif katılımını teşvik edebilmek ve kültürel mirasa ilişkin farkındalıklarını en üst seviyeye taşıyabilme amacıyla kaleme alınmıştır.

Yöntem

Çalışmada, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkilerini anlamak amacıyla literatür taraması yöntemi benimsenmiştir. İlk olarak, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkilerini incelemek için uygun bir konu belirlenmiştir; bu seçim, mevcut literatürdeki bilgilere dayanmıştır. Ardından, uygun veri kaynakları belirlenmiş ve bu kaynaklar, bilimsel makaleler, kitaplar, raporlar, konferans bildirileri ve diğer akademik kaynakları içermiştir. Literatür taraması için belirlenen veri kaynaklarına erişim sağlanmış ve anahtar kelimeler ve terimler kullanılarak mevcut literatür taranmıştır. Bu sürecin ardından, ilgili literatürdeki makaleler ve çalışmalar toplanmış ve mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkileri hakkında veri ve bilgi sağlanmıştır. Toplanan literatür, içerik analizi ve sentez yöntemleriyle incelenmiş; ilgili konu başlıkları ve temalar belirlenmiş ve bu temaların çalışmanın amacına nasıl katkı sağladığı değerlendirilmiştir. Literatür taraması sonucunda elde edilen bilgiler, çalışmanın temel argümanlarını desteklemek ve tartışmak için kullanılmıştır.

Kamusal Alandan Mecburi Karşılaşmaların Tarihsel Gelişimi

Kamusal alanda mecburi karşılaşmaların tarihi çok daha eskilere gitmekle birlikte, Mısır medeniyetinin en belirgin sembollerinden biri olan Antik Mısır Piramitleri hem kamusal alanda hem de toplumsal düzeyde önemli birçok rol oynamış önemli örneklerdir. Piramitler, sadece dini ve politik yapılar olarak değillerdi, aynı zamanda Mısır toplumunun yapısı, düzeni ve kozmik inanışları üzerinde de derin bir etki yaratmışlardır. Bu piramitler, firavunların mezarları olarak inşa edilmiş büyük anıtlar olmaları yanında, firavunların tanrısal güçlerini ve toplumsal liderliğini iletiyorlardı, bu nedenle de kamusal alanda toplumsal düzenin ve otoritenin sembolü olarak görülüyorlardı. Bu yapılar, halk arasında firavunların tanrısal birer varlık olduğuna dair inançları güçlü biçimde pekiştirdi ve toplumsal hiyerarşiyi sağlamaya ve korumaya da yardımcı oldular.

Bu yapılarda yer alan duvar resimleri ve süslemeler, toplumun kolektif kimliğini ve inanışlarının birliğini yansıttılar. Piramitler, insanların birlikte çalışma gerekliliğini ve iş birliğini vurgulayarak kamusal alanda topluluk bilincinin inşasını da desteklediği de düşünebilir. Bu piramitlerin yapımında çalışan insanlar, mezarların yapımında yer alarak sanatsal teknikleri geliştirme fırsatı buldular, bu teknikler kültürel ve sanatsal miras olarak günümüze de etki etmeye devam etmektedir. Aynı zamanda piramitlerin içinde ve dışında yer alan heykeller, kabartmalar, resimler ve yazıtlar, sanatsal ifadenin bir parçası olarak toplumun estetik bilincini de beslemiştir. Antik Mısır

Piramitleri kamusal alanda toplumsal düzeni, firavunların tanrısal hükümdarlığını ve toplumsal birliği sembolize ederek önemli bir rol oynadılar. Bu yapılar, o günün şartlarına bağlı olarak hem toplumun kolektif kimliğini güçlendirdi hem de bireylerin sanattan etkilenmelerine ve ilham almalarına fırsatlar sundular.

Antik Yunan tapınakları da dini ve kültürel merasimlerin merkezi haline gelmişlerdi ve tanrılara, tanrıçalara adanmış kutsal alanlardı. İnsanların ibadet ve dua etme ritüellerini gerçekleştirmek için geldikleri yerlerdi. Kamusal alanda yer alan bu tapınaklar, topluluğun dini ve manevi ihtiyaçlarını karşılamalarının yanı sıra, insanları bir araya getirerek toplumsal bağlarını güçlendirdiler. Bu tapınaklar, özellikle büyük festivaller sırasında toplulukları bir araya getiren önemli mekanlardı ve bu festivaller yolu ile şehir devletlerinin çeşitli bölgelerinden gelen insanları bir araya getirerek kültürel alışverişi arttırdılar. Tapınaklar, insanların birbirleriyle etkileşim kurduğu, fikir alışverişi yaptığı ve toplumsal dayanışmalarını güçlendirdikleri yerler haline geldi. Yunan tapınakları, mimari zarafet ve estetikle dikkat çeken eserler olarak, inşa edildikleri dönemin estetik anlayışını yansıtarak toplumun kültürel gelişimine katkıda bulundular. Yüksek sütunlar, geometrik düzenlemeler ve zarif süslemeler, insanların güzellik anlayışını şekillendirdi ve bugüne getirdi denilebilir.

Bunların yanında, bu tapınaklar ve diğer tüm kamusal mekanlar, sanat ve kültürle ilgili etkinliklere ev sahipliği yaparak devlet adamlarının, şairlerin, filozofların ve sanatçıların bir araya gelip fikir alışverişi yaptığı yerler oldular. Bu durum, kamusal alanda entelektüel ve kültürel etkileşimin artmasına imkan sağlamış olmalıdır. Tapınaklar, Antik Yunan şehir devletlerinin ortak değerlerini ve toplumsal kimliğini yansıtarak, insanların aidiyet hissini güçlendirdiği ve toplumsal birlik duygusunu desteklediği de söylenebilir. Antik Yunan Tapınakları kamusal alanda dini ritüellerin merkezi olmalarının ötesinde, toplumun bir araya gelmesini, kültürel ve sanatsal gelişimi, sosyal iletişimi ve toplumsal birliği destekleyen önemli merkezler olma işlevleri gördüler. Bu tapınaklar, Antik Yunan toplumunun kültürel ve toplumsal dokusunun temel taşlarından biri olarak, günümüz mimari kültürüne de halen etki etmektedirler.

Rönesans Dönemi, sanatta büyük bir canlanmaya tanıklık etti ve sanatçıların bireysel yaratıcılığını ve becerilerini ön plana çıkardı. Bu dönemde sanatçılar, sadece dini, mitolojik ve toplumsal komular yerine kendi bakış açıları ve ifade biçimleri doğrultusunda eserler üretmeye başladılar. Kamusal alanlarda yaygınlaşan, bu bireysel yaratıcılık dalgası, toplumun estetik zevkinin gelişmesine katkıda bulundu ve sanatın çeşitlenmesine yol açtı. Rönesans Dönemi, bilimin, felsefenin ve insan düşüncesinin canlandığı bir dönemdi. Sanat, bu entelektüel gelişimi destekledi ve kamusal alanda fikirlerin serbestçe paylaşılmasına imkan sağladı. Sanat eserleri, mitoloji, tarih, bilim ve günlük yaşam gibi birçok konuda içgörü sunarak toplumsal bilincin artmasına da katkıda bulundu. Sanat eserleri, Rönesans Dönemi'nde bilgi ve eğitimin yayılmasında önemli bir roller üstlendi. Sanatçılar, mitoloji, matematik, astronomi ve diğer alanlarda çalışmalar yaparak topluma yeni perspektifler sunmayı amaçladılar.

Kamusal alanlarda, ortaya çıkan bu eserlerin sergilenmesi ve paylaşılması, halkın bilgi düzeyini artırdı ve eğitimin daha geniş kesimlere ulaşmasını sağladı. Rönesans sanatçıları, toplumsal ve kültürel değişimi tetikleyen bir role sahipti. Rönesans Dönemi'nde sanat, yalnızca kilise veya soylu sınıf için değil, daha geniş bir kitle için de erişilebilir hale gelmiştir. Sanat eserleri, kamusal mekanlarda sergilenmeye başladı ve sıradan halkın sanata erişimini arttı ve bu durum toplumun kültürel zenginliğini arttırdı. Rönesans Dönemi kamusal alanda sanatın bireysel yaratıcılığın ön plana çıkmasını, toplumsal ve kültürel gelişimi desteklemesini, bilgi ve eğitimin yayılmasını, toplumsal değişimin inisiyatifini ve sanatın geniş kitlelere ulaşabilirliğini vurgulayan önemli bir dönem olarak bugüne de yön vermiştir.

“1600 ile 1850 yılları arasında fark edilir derecede modern bir sanat dünyasının ortaya çıkışı, filozof Jürgen Habermas tarafından tanımlandığı şekliyle 'kamusal alan'ın gelişiminin bir parçasını oluşturdu. Habermas, on yedinci yüzyılın sonlarından itibaren, saray sanatının geleneksel olarak yaptığı gibi, hükümdarın ve soyluların gücünü somutlaştıran ve sergileyen "temsili kültür"den bir uzaklaşmaya tanık olduğunu savunuyor. Bunun yerini yeni bir kent kültürü, özel şahısların, yani tüccarlar ve hukukçular gibi haber ve fikir alışverişinde bulunmak üzere bir araya gelen orta sınıf insanların oluşturduğu, yeni fikirlerin doğmasına yol açan 'burjuva kamusal alanı' aldı” (Openlearn, 2023).

Fransız Devrimi ile birlikte, devrimci ideolojilerin toplumun geniş kesimlerine ulaşması gerekliliği artmış bu durum bir anlamda, sanatının propaganda işlevinin oluşumunu tetiklemiştir. Bu şekilde gelişen sanat, ideolojileri kamusal alanda halka iletmek ve toplumu harekete geçirmek için etkili bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Broşürler, afişler, karikatürler ve diğer görsel malzemeler, devrimci mesajları yaymak ve halkı bunları desteklemeye yönlendirmek için kullanıldı. Fransız Devrimciler, sanat eserleri aracılığıyla monarşiyi ve aristokrasiyi eleştirmeye, eşitlik ve özgürlük değerlerini vurgulamaya ve halkı devrimin amacına dahil etmeye çalıştılar. Propagandaya yönelen sanatın, görsel iletişimin gücünü kullanarak karmaşık fikirleri basit ve etkili bir şekilde iletmeyi başararak, sanat alanında yeni bir dönemi başlatmıştır. Simgeler, semboller ve görsel imajlar,

halkın duygusal tepkilerini harekete geçirerek “devrimci” mesajların daha etkili bir şekilde yayılmasına yardımcı olmuştur.

Propaganda işlevli sanat, halkın toplumsal bilincini artırarak ve siyasi gerçekleri anlamalarına yardımcı olarak, sanatsal bir dille üretilen tüm görsel malzemeler, halkın devrimin nedenlerini, hedeflerini ve sonuçlarını daha iyi anlamasına katkıda bulunmuştur. Bu açıdan bakıldığında, propaganda sanatının, halk arasında birlik ve dayanışma duygularını güçlendirmek için kullanıldığı söylenebilir. Fransız Devrimi ve propaganda işlevli sanatın, kamusal alanda devrimci ideolojilerin yayılmasında, toplumsal değişimin teşvik edilmesinde, görsel iletişim gücünün kullanılmasında, toplumsal katılımın artırılmasında, toplumsal bilincin oluşturulmasında ve toplumsal birliğin ve dayanışmanın güçlendirilmesinde önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir.

Sonraki dönemde, neredeyse kendinden sonraki tüm sanat hareketlerini etkileyen izlenimcilik akımı, sanatçıların doğrudan gözlem ve renk kullanımıyla şehir yaşamını ve toplumsal gelişmeleri yansıttığı bir dönemi temsil eder. Bu dönemde sanatçılar, modern yaşamın hareketliliğini, doğal ışığı ve renkleri resimleyerek, kamusal alanda sanat eserleri ürettir ve yine buralarda sergilediler. İzlenimciler; kent manzaraları, tren istasyonları, caddeler ve modern binalardaki şehir yaşamını resmederek, toplumun hızla değişen modern dünyasını yansıtmayı başardılar. İzlenimciler, sanatları aracılığıyla toplumun modernleşmesine katkıda bulunurken, kent manzaraları ve sosyal gelişmelerin resmedilmesi, toplumun endüstriyel ve teknolojik ilerlemesini yansıtarak modern dünyaya ayak uydurma süreçlerini desteklemiş oldular.

İzlenimciler, geleneksel resim anlayışları dışındaki renk ve ışık kullanımları ile izleyicilere, farklı ve özgün bir estetik deneyim sunmayı amaçlamışlardır. Bu yaklaşımları, toplumun estetik algısının değişmesine ve daha geniş bir yaratıcı anlayışın gelişmesine yol açmıştır. İzlenimciler, kent manzaraları ve modern yaşamın yansıttıkları resimler, ile toplumsal gözlemlerini ve eleştirilerini ifade ederek, sanatı daha geniş kitlelere ulaştırma amacındaydılar. Kent manzaraları ve gündelik yaşama dair konular, sanatı daha erişilebilir ve anlaşılır kılarak daha yoğun toplumsal katılımın yolunu açmıştır.

Sovyet Propaganda (Afiş) Sanatı, Sovyetler Birliği'nin komünist ideolojisini ve devrimci hedeflerini kamusal alanda teşvik etmek amacıyla 20. yüzyıl boyunca etkin biçimde kullanılmıştır. Bu türden sanat eserleri, toplumun kolektif bilincini ve komünist ideolojiye bağlılıklarını güçlendirmeyi hedeflemekteydi. Devrimci liderlerin ve ideolojinin sembollerini konu edinen afişler, resimler ve heykeller, halkın bu değerlere olan bağlılığını pekiştirmek için kamusal alanlara konmaktaydı. Sovyet Propaganda Sanatı, toplumu bir arada tutan kolektif kimliği güçlendirmek için kullanılarak, ideolojik bilinçlendirmeyi amaçlayarak toplumu politik ve toplumsal konularda yönlendirmeyi hedefledi. Bu sanat eserleri, devrimin ve sosyalizmin değerlerini vurgulayarak halkın bu ideallere yönelik anlayışını arttırmak için etkin biçimde kullanıldılar. Propaganda sanatı, devrimci mesajları ve hedefleri halka iletmek amacıyla kullanılarak; işçi sınıfının haklarını, sömürüye karşı mücadeleyi, eşitlik ve toplumsal adaleti teşvik edici temaları işleyerek toplumu devrimci harekete katılma noktasında etkilemeyi başarmıştır.

Yine 20. yüzyılda Naif sanat hareketleri gibi örnekleri olan “Halk Sanatı Hareketi”, bireylerin yaratıcılığını öne çıkaran ve sanatın elit gruplardan çok, herkes için erişilebilir olması gerektiğini savunan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Bu hareket, sanatın sadece uzman sanatçılar tarafından değil, herkesin katkısıyla üretilebileceğini de vurgulayarak, bireylerin kendi ifadelerini özgürce dile getirmelerini teşvik etmiştir. Toplumsal çeşitliliği ve farklı toplulukların kimliklerini vurgulamayı amaçlayan bu hareket, farklı bireylere, kültürlere, topluluklara ve deneyimlere ait sanatsal ifadelerin kamusal alanda sergilenmesi ile toplumun sanatsal ve kültürel zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtmıştır. Halk Sanatı Hareketi, toplumsal sorunlara ve eşitsizliklere dikkat çekmeyi amaçlamıştır.

Kamusal alanda, bu hareket aracılığıyla sanat eserleriyle sosyal adaletsizlik, insan hakları ihlalleri ve çevre sorunları gibi konulara dikkat çekilerek toplumsal farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Sokak ressamlığı, grafiti, sokak tiyatrosu ve topluluk tabanlı sanatsal etkinlikler gibi faaliyetler, insanları sanatın bir parçası olmaya teşvik etmiştir. Halk Sanatı Hareketi, toplulukları bir araya getiren ve dayanışmayı destekleyen etkinlikler düzenledi. Topluluk tabanlı projeler, insanların birlikte çalışmalarını ve sanatsal ifadelerini kolektif olarak geliştirmelerini sağlamayı amaçlıyordu. Halk Sanatı Hareketi kamusal alanda bireysel yaratıcılığın ifadesini teşvik ederek toplumsal çeşitliliği vurgulamış, sanatın erişilebilirliğini artırdı, toplumsal sorunlara dikkat çekti, toplumsal katılımı teşvik etti ve topluluk ruhunu güçlendirdi. Bu hareket, sanatı daha demokratik, katılımcı ve toplumsal bir deneyim olarak ele almış ve kamusal alanda toplumsal bağları güçlendiren önemli bir rol oynamıştır.

20. yüzyıl “Sivil Haklar Hareketi Sanatı” ile ırk ayrımcılığına ve eşitsizliğe karşı mücadelede etkili bir araç olarak kullanıldı. Kamusal alanda sergilenen sanat eserleri, ırk, cinsiyet, renk ve köken gibi faktörlere dayalı ayrımcılığı eleştirdi ve insan haklarının evrenselliğini vurgulamayı amaçladı.

“Bu dönemde sanat dünyasına Pop Art ve Soyut Dışavurumcu akımlar hakimdi. Sanat hem bu hareketlerin ticari çekiciliği hem de 1950'lerden itibaren uygulanan sansür nedeniyle apolitik hale gelmişti. Bununla birlikte, Sivil Haklar Hareketi'nin ortaya çıkmasıyla sanatçılar, eşitlik mücadelesi için aktivizm rolünü yorumlayan, tasvir eden ve üstlenen sanat yaratmak için yeniden canlandırıldı... Stilleri aştı, bu nedenle gerçekçi resimden asamblaja, minimalizme ve Pop Art'a kadar her şey çatısı altına alındı. Her bir sanatçı, fikirlerine ve sesine en uygun ortamı kullandı. Elbette bu bireysel sanatçılar içinde değişim için kolektif olarak çalışan gruplar da vardı.” (Medium, 2018).

Sivil Haklar Hareketi Sanatı, toplumsal değişimi teşvik ederek, eşitlik ve adalete yönelik bir farkındalık oluşturmayı amaçlamıştır. Sanat eserleri, halkı sivil haklar mücadelesine katılmaya teşvik etmiş ve mevcut düzeni sorgulamaya yönlendirmek için çalışmıştır. Sanat eserleri, insanlara tarihsel bağlamı aktararak, sivil haklar hareketinin kökenlerini, hedeflerini ve etkilerini anlamalarına yardımcı olmuştur. Bu sanatsal eylemler, toplumun sıklıkla görmezden geldiği veya göz ardı ettiği sorunları gözler önüne sererek; polis şiddeti, ırkçılık ve ayrımcılık gibi meseleleri görsel olarak ifade ederek toplumun dikkatini bu sorunlara çekmeyi başarmıştır.

Sivil Haklar Hareketi Sanatı, semboller ve sembolik ifadeler kullanarak insanların duygusal bağ kurmalarını sağlamıştır. Kamusal alandaki sergilenen bu sanat, insanların mücadelede bir araya gelmelerini, desteklerini ifade etmelerini ve birlikte hareket etmelerini sağlamıştır. Sivil Haklar Hareketi Sanatı kamusal alanda eşitlik ve insan hakları mücadelesini destekleyerek toplumsal değişime öncülük etmeye dönüktü. Bu sanat eserleri, toplumu harekete geçirmeye, teşvik etmeye, sivil hakların evrenselliğini vurgulamaya, toplumsal bilinçlenmeyi sağlamaya ve insanların ifade özgürlüğünü kullandığı güçlü bir platform haline gelmesini sağlamak için üretilmiş ve sergilenmiştir.

Politik mesajların hızla yayılmasına ve toplumun bilinçlenmesine yardımcı olan Afiş Sanatı, özellikle 1960'lar ve 1970'lerde, protestoların ve sosyal hareketlerin önemli bir iletişim aracı olmuştur. Bu sırada üretilen ve sergilenen afişlerin görsel çekiciliği ve mesajları basitçe iletme başarısı, halkın ilgisini cezbetmiş ve konulara dikkat çekmiştir. Afişler, toplumsal hareketlerin tanıtımını yaparak insanları bu hareketlere dahil etmeye çalışmaktaydı. Örneğin, medeni haklar hareketi, feminizm, anti-savaş hareketi gibi çeşitli protesto hareketleri, bu dönemde üretilen afişler aracılığıyla kendi mesajlarını iletirken, kitlesel desteği ve katılımı sağlamıştır.

Afişler, sokak sanatının bir parçası olarak kamusal alanları ele geçirme ve topluma doğrudan mesajlar iletiminde önemli bir rol oynamışlardır. Özellikle dönemin gençleri, afişler aracılığıyla farklı bakış açılarına ve toplumsal sorunlara tanık edilerek bu konular hakkında, düşünmeye teşvik edilmeye çalışılmıştır. Afiş Sanatı, kamusal alanda politik mesajların hızla yayılmasına yardımcı olarak, toplumun bilinçlenmesini sağlamaya yöneliktir. Bu türden sanat eserleri, toplumsal hareketleri tanıtmayı, görsel ifade ve duygusal etki yaratmayı, toplumsal değişimi teşvik etmeyi önemli ölçüde başararak, kamusal alanı ele geçirmiş, toplumsal bilinci artırmış ve insanların toplumsal meselelere dair duyarlılık geliştirmelerini sağlamıştır.

1970'lerden günümüze değin varlıklarını sürdürmeyi başaran Sokak Sanatı ve Grafitti; sanatçılara, kendi bireysel ifadelerini özgürce dile getirebildiği bir platform sağlamıştır. Sanatçılar, kamusal alanlarda duvarlar, binalar, sokaklardaki yüzeyler üzerine sanatsal ifadelerini yansıtarak, kendi hikayelerini görselleştirdiler. Sokak Sanatı, kentsel mekanları dönüştürerek sıkıcı ve ruhsuz alanları renklendirmeyi amaçlamıştır. Grafitti ve sokak sanatıyla donatılan; duvarlar, sokaklar ve köprüler, kentsel peyzajı daha canlı ve ilgi çekici hale getirmenin yanında, toplumsal sorunlara dikkat çekmek ve çeşitli mesajlar iletmek için de etkili bir araç olarak kullanıldı. Sanatçılar, duvarlarda ve binaların yüzeylerinde toplumsal adalet, çevre sorunları, politika, eşitsizlik ve diğer önemli konuları ele alan eserler ürettirler. Sokak Sanatı, geleneksel galeri ve müze ortamlarının ötesinde, eserleri doğrudan halka sunarak bambaşka bir sanat platformu sağlamıştır.

Sokak sanatı ve grafitti, toplumsal diyalog ve tartışmalar için zeminler oluşturarak insanları düşünmeye teşvik etmeye, farklı yaşantıları görmelerine dönük ve toplumsal konularda daha geniş bir anlayışın gelişmesine katkıda bulunmuştur. Kamusal alanlarda sergilenen bu sanat eserleri, insanların günlük yaşamın bir parçası haline gelerek sanatın erişilebilirliğini artırarak bireysel ifadeyi kamusal alanda teşvik ederek, kentsel mekanların dönüşümüne katkıda bulunmuştur. Günümüzde bu sanat hareketleri halen, toplumsal mesajların iletilmesini ve alternatif bir sanat platformlarının oluşturulmasını sağladı ve kentsel peyzajı zenginleştirerek, kamusal alanları daha etkileyici ve özgün hale getirmeye çalışmaktadır.

Toplumsal temsil ve cinsiyet rollerinin ayrıca farklı etnik kimliklerin yeniden tanımlanması hareketlerinin yaygınlaşması ile sanat eserleri; cinsiyet, ırk, cinsel yönelim ve kültürel çeşitlilik gibi konuları ele alarak toplumsal farkındalık yaratmayı amaçladılar. Kamusal alanlarda sergilenen sanat eserleri, toplumun, farklı bakış açılarına ve deneyimlere daha duyarlı olmasını hedefliyordu. Sanat, geleneksel cinsiyet rollerini sorgulayarak ve çeşitli kimliklerin temsilini sağlayarak insanların, çok yönlülüğünü vurgulamak niyetindeydi. Kamusal alanlarda

sergilenen sanat eserleri, insanların önyargılarına ve sınırlayıcı inançlara karşı daha eleştirel bir bakış açısı kazanmalarını sağlayan bir role büründürüldü.

Bu tür sanat eserleri, insan hakları ve eşitlik mesajlarını kamusal alanda vurgulayarak toplumun daha adil ve eşitlikçi bir dünya için harekete geçmesini istiyordu, ayrıca cinsiyet, ırk ve cinsel yönelim gibi konulardaki eşitsizliklere dikkat çekmeye çalıştılar ve ayrıca bu konularda değişim talep etmekteydiler. Kamusal alanda sergilenen eserler, insanları farklı perspektiflere açmaya ve kendilerini başkalarının yerine koymaya teşvik etti ve geleneksel normları sorgulayıp, insan hakları ve eşitlik mesajları iletmeye, empati ve anlayışı arttırmaya çalışmış ve toplumu daha kapsayıcı bir hal almıştır.

Günümüze gelindiğinde sanat, insanların çevre sorunlarına duyarlılığını artırmayı önceleyen bir döneme girdi, eserler insanların bu bağlamda bir perspektif geliştirmelerine yardımcı olmaya yönelik üretilmektedir. Kamusal alanda sergilenen çevre ve sürdürülebilirlik temalı sanat eserleri; su kirliliği, orman tahribi, iklim değişikliği gibi çevresel sorunlara dikkat çekerek, insanların bu konularda daha bilinçli olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Sanatçılar, sürdürülebilirliğin önemini vurgulayarak gelecek nesillerin kaynaklarını korumanın önemini anlatmaktalar. Kamusal alanda sergilenen eserler, sürdürülebilir yaşam tarzlarının teşvik edilmesine katkıda bulunarak toplumun geleceğe yönelik daha sorumlu bir yaklaşım benimsemesini desteklemeye çalışmaktadır.

Bu süreçte sanat eserleri, insanların çevre aktivizmine katılmalarını ve çevre konularında daha fazla farkındalık yaratmalarını hedeflemeye başladılar. Bu tür sanat eserleri, estetik açıdan çekici tasarımlar kullanarak insanları sanatsal bir deneyime davet etti. Estetik açıdan çekici olan eserler, insanların dikkatini çekerek çevre ve sürdürülebilirlik konularına daha fazla ilgi göstermelerini sağladı. Bu sanat eserleri, insanların çevre sorunlarına daha duyarlı bir şekilde yaklaşmalarını ve sürdürülebilirlik ilkesini benimsemelerini teşvik etmeyi günümüzde de sürdürmektedir.

1990'lardan başlayıp günümüze kadar gelen süreçte, gelişen teknoloji; dijital araçları geliştirip, yeni medya ve platformları yaratarak, yeni ve özgün ifade biçimleri üretmeyi mümkün kıldı. Kamusal alanda sergilenen bu tür sanat eserleri; interaktif enstalasyonlar, sanal gerçeklik deneyimleri, artırılmış gerçeklik projeleri gibi dijital araçların kullanımıyla dikkat çekici ve etkileyici deneyimler sunarak izleyicileri etkilemeyi sürdürmektedir. Kamusal alanda sergilenen eserler, insanların pasif izleyicilerden aktif katılımcılara dönüşmelerini teşvik etmektedir. Kamusal alanda izleyiciye sunulan interaktif enstalasyonlar, video mapping projeleri ve dijital duvar resimleri gibi eserler, mekanın dokusunu değiştirerek izleyicilere unutulmaz bir deneyim sunmaktadır. Dijital sanat eserleri, izleyicilerin etkileşim kurmasını, düşüncelerini ve yeni ifade biçimleriyle tanışmalarını sağladı. Bu sanat hareketi, geleneksel sanatın sınırlarını genişleterek yeni deneyimler sunma ve toplumsal konulara farklı bir perspektif getirme fırsatı vermektedir. Ayrıca gelişen teknoloji, kamusal alan tanımını da genişletmiştir,

“Bugün insanlar telefon veya İnternet aracılığıyla iletişim kurabilirler ve başkalarının ne düşündüğünü bir gazete editoryalini okuyarak veya yerel televizyon haberlerini izleyerek öğrenebilirler. Bu nedenle, bugünkü kamusal alan, mekânın ötesine geçer ve vatandaşların bilgi gönderip alabileceği iletişim kanallarını içerir. Bu iki yönlü iletişim akışı esastır: Örneğin, bir hükümet bilgi yayımlarsa ancak insanları dinlemezse kamusal bir alan var olmaz” (CommGAP, 2023).

Günümüzde, kamusal Sanat Projeleri, kentsel alanları dönüştürerek eskimiş, boş veya atıl kalmış alanları yeniden kullanıma sunmaya odaklanmıştır. Bu projeler, parklar, caddeler, meydanlar ve diğer kamusal alanları yeniden tasarlayarak toplumun bu alanları daha etkili ve kullanılabilir hale getirmesine katkıda bulunmaktadır. Kamusal Sanat, kentsel alanlara estetik ve görsel çekicilik kazandırmıştır bunu, büyük heykeller, çeşitli enstalasyonlar, renkli duvar resimleri ve diğer sanat eserleri, kentsel peyzajı daha ilgi çekici ve güzel hale getirerek insanların bu alanlara çekilmesini sağlamak için yapılmaktadır. Kamusal Sanat Projeleri, toplulukların kimliğini ve karakterini yansıtarak insanların bu alanlara daha fazla bağlanmasını sağladığı söylenebilir. Yerel semboller, tarihî figürler veya kültürel unsurların kullanılması, topluluk üyelerinin kendi geçmişleri ve kimlikleriyle daha derin bir bağ kurmalarına yardımcı olmaktadır. Kamusal Sanat, toplumun katılımını teşvik ederek insanları kamusal alanları kullanmaya davet etmektedir.

“Kamusallığın, halkın erişimine tercüme edilemeyen sosyal ve politik çağrışımları vardır. Geleneksel olarak, ‘kamusal sanat’ terimi, nesnenin kökenini, tarihini, yerini ve sosyal amacını içeren bir koşullar ailesine atıfta bulunur. Tüm bu koşullar, gelişen teknoloji, sekülerleşme, kültürel göç ve ekonomik yeniden yapılanma dünyasında anlamlarını değiştirmiştir. Yine de günümüzün halka açık sanat eserleri, orta çağ katedrali ve eski Meksika ve Latin Amerika uygarlıklarının duvar resimleri ve tapınak kalıntıları gibi geleneksel sanat biçimleriyle hala kavramsal bağlara sahiptir” (Hein, 1996: 1).

Etkileşimli enstalasyonlar veya sanat eserleri, insanların etkileşimde bulunmalarını, fotoğraf çekmelerini ve bu alanları ziyaret etmelerine yönelik çabalar içermektedir. Kamusal Sanat Projeleri, toplumsal hikayeleri ve tarihî anlatıları yansıtarak insanların bu alanlarda geçmişi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Bu projeler, bölgenin veya topluluğun tarihini, kültürünü ve deneyimlerini anlatarak kamusal alana anlam ve derinlik katmayı amaçlar. Kamusal Sanatın sağladığı mecburi karşılaşmalar, kentsel dönüşümle birlikte yenilikçi kullanım alanları yaratarak toplumun farklı aktivitelere katılmasını sağlamaktadır. Örneğin, açık hava tiyatroları, sokak pazarları, dans alanları gibi farklı etkinliklere yönelik alanların oluşturulması, mecburi sanat karşılaşmaları için işlevsel mekanların insanların kullanımına sunmaktadır. Kentsel Dönüşümde, Kamusal Sanat kamusal alanlarıyla estetik ve kullanılabilirlik anlayışını geliştirerek toplumun fiziksel çevresini daha iyi bir hale getirmeye dönük anlayışlar öncelen. Bu projeler, kentsel alanları canlandırdı, estetik değeri artırdı, topluluk kimliğini güçlendirdi, toplumsal etkileşimi teşvik etti, toplumsal hikayeleri anlattı, yenilikçi kullanım alanları yarattı demek mümkündür ve bunlar insanların kamusal alanlara daha fazla bağlanmalarını sağlamaktadır. Ancak Türkiye’de bu durum geliştirilmeye ihtiyaç duymaktadır. Küratör Fulya Erdemci’ye göre, “...halen Türkiye’deki sanat okullarında, kamusal alanda sanat ve söylemleri üzerine herhangi bir eğitim verilmemekte. Ayrıca, yaşadığımız kent ortamının ortaya koyduğu görsel ve kültürel yapıda da bilgi ve ilham verici örnekler yok denecek kadar kısıtlı. Tüm bunlar genç sanatçılara içsel bir direksiyon vermekten çok uzak” (Alat, 2020). Çalışmanın sonraki bölümünde, örnek alınması gereken, dünyadaki kimi örnek çalışmalar tanıtılmaya çalışılmıştır.

GÜNCEL ÖRNEKLER

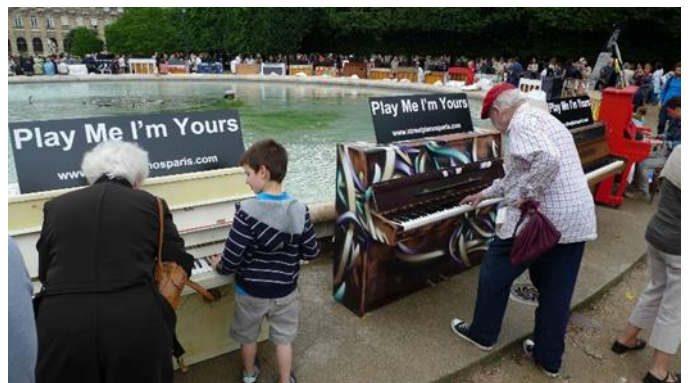
Subway Therapy (Metro Terapisi)

İlk olarak Amerika’da 2016 yılında düzenlenen seçim sonrasında gerçekleşen proje kapsamında, insanlar New York metro istasyonlarındaki duvarlara notlar ve mesajlar bırakarak duygularını ifade etmişlerdir. Bu etkinlik, insanların sanat ve ifade özgürlüğü aracılığıyla birbirleriyle etkileşim kurmasına olanak tanımış ve toplumsal dayanışmayı artırmaya çalışmıştır (Görsel 1).

“Subway Therapy, insanların gülümsemelerine ve streslerini azaltmaya yardımcı olmayı amaçlayan sürükleyici ve etkileşimli bir çalışmadır. Barışçıl ifade, canlılık ve çeşitliliğe sahip bir topluluğun parçası olmakla ilgilidir. Bazıları için bu, bağlantılar kurmak ve sohbet etmek için bir fırsattır. Diğerleri için ise dinlemenin ve empati kurmanın bir yoludur. Birçok farklı insan için birçok şey olabilir. Subway Therapy sadece bir masa ve iki sandalye ile başlamıştır. Katılımcılar, oturmak ve hakkında konuşmak istedikleri şey hakkında sohbet etmek için davet edildiler. 2016 seçimlerinden sonra, dünyanın her yerinden 50.000’den fazla kişinin düşüncelerini yansıtan projeye yapışkan notların eklenmesiyle gelişti. Subway Therapy, halen süregelen etkileşimli ve katılımcı bir kamusal çalışmadır. New York’ta, Amerika’nın çeşitli şehirlerinde ve dünyanın çeşitli yerlerinde düzenli olarak olmayı sürdürmektedir” (Subway Therapy, 2023).

Görsel 1: Subway Therapy, 2016.

Görsel 2: Play Me, I'm Yours (Street Pianos), 2023.

Play Me, I'm Yours-Seninim Beni Çal (Street Pianos-Sokak Piyanoları)

Bu proje, 2008’den beri uluslararası turneye çıkan “Play Me, I’m Yours”, İngiliz sanatçı Luke Jerram’ın bir eseridir. Dünyanın farklı şehirlerinde sokaklara, herkesin çalmasına ve dinlemesine olanak sağlamak üzere piyanoların yerleştirilmesi fikrinden doğmuştur (Görsel 2). Bu etkinlik, insanların beklenmedik bir şekilde sanatla karşılaşmalarını ve bu etkinlikler aracılığıyla bir araya gelmelerini teşvik etmeye çalışmaktadır.

“Play Me, I’m Yours, halkı müzik ve görsel sanatlara duydukları sevgiyi paylaşımları için kentsel çevreyle etkileşime geçmeye ve harekete geçirmeye davet ediyor. Sokaklarda, halka açık parklarda, pazarlarda ve tren istasyonlarında bulunan piyanolar herkesin çalması ve eğlenmesi için mevcuttur. Yerel

sanatçılar ve topluluk grupları tarafından dekore edilen sokak piyanoları, alışveriş için bir yer ve insanların bağlantı kurması için bir fırsat yaratıyor. Play Me, I'm Yours fikri artık farklı kuruluşlar tarafından da tekrarlanarak küresel bir hareketin yaratılmasına yardımcı oldu ve Luke'un konseptini çağdaş kültüre yerleştirdi” (Street Pianos, 2023).

Art in Unexpected Places (Beklenmedik Yerlerde Sanat)

Londra'nın farklı bölgelerinde düzenlenen "Art in Unexpected Places" etkinlikleri, mecburi karşılaşmaları artırmayı hedefler. Şehrin dış mekanlarına yerleştirilen heykeller, enstalasyonlar ve sanatsal dokunuşlar, insanların günlük yaşamlarında sanatla karşılaşmalarını ve etkileşim kurmalarını sağlar (Görsel 3).

“Aspen Snowmass, canlı sanat ve kültür topluluğunun uzun tarihinden ilham alarak, ‘Beklenmeyen Mekanlarda Sanat’ programını oluşturdu. Bu program sayesinde sanatsal ifadenin hem dört dağımızda hem de kasabada etkinleştirilmesi amaçlandı. Dağdaki sanat enstalasyonları, kayak bileti ve kartlarında yer alan sanat eserleri, tesiste çeşitli noktalara yerleştirilen eserler ve programın tarihini belgeleyen bir dizi kitap aracılığıyla, Beklenmeyen Mekanlarda Sanat, sohbetlere ve beklenmedik keşif anlarına yol açıyor. 2005 yılında, Aspen Kayak Şirketi ve Aspen Sanat Müzesi, çağdaş sanatı yenilikçi yollarla ve beklenmedik yerlerde daha geniş kitlelere ulaştırmak amacıyla iş birliği yapmaya başladılar ve hatta en az muhtemel konukları bile dahil etmeyi hedeflediler. 2017 yılında sanatçı Paula Crown, programı yönetmek üzere devreye girdi ve "Birlikte Tek Başına" sergisiyle başladı” (Art in Unexpected Places, 2023).

Görsel 4: Culture Nights, 2006.

Görsel 3: Art in Unexpected Places, 2023.

Culture Nights-Kültür Geceleri

İrlanda'da Dublin gibi şehirlerde düzenlenen "Culture Nights" etkinlikleri, sanat ve kültür kuruluşları tarafından gerçekleştirilen açık hava etkinlikleri ve sergilerdir. Bu etkinliklerde insanlar, şehrin farklı bölgelerinde sanat ve kültürle dolu bir gece geçirmektedirler. 2022'de 1.700 Kültür Gecesi etkinliğine 742.000 kişi katılmıştır (Görsel 4).

On yılı aşkın bir süre önce, Dublin Belediyesi, daha fazla insanı kendi bölgelerinde kültürü deneyimlemeye teşvik etmek ve genellikle halkın erişemeyeceği alanlar açarak bu teklife bir heyecan havası katmak istiyordu. Bu nedenle 2006'da Dublin'de pilot bir 'Kültür Gecesi' düzenledi ve o zamandan beri büyük bir ulusal yıllık etkinliğe dönüştü. Eylül ayında tek bir gecede, İrlanda genelinde kültür, yaratıcılık ve sanatı kutlayan mesai dışı etkinliklerle Kültür Gecesi düzenlenir. Ulusal Kültür Kurumları da dahil olmak üzere her şekil ve büyüklükteki kültürel organizasyonlar ve mekanlar açıktır. Eşsiz etkinlikler ve çalıştaylar programlanır ve her şey ücretsizdir, büyük bir gönüllü grubu ve fon sağlayıcılar ile ortakların desteğiyle sağlanır. 2017'de Kültür Gecesi, İrlanda'da spor kulüpleri, kütüphaneler, atölyeler, kiliseler ve açık hava alanları dahil olmak üzere 1.400 mekanda açık hava konserleri ve sokak gösterilerinin yanı sıra müze ve galeri programlarına kadar uzanan 3.000 etkinlikten oluşuyordu. Ana organizatörler Kültür, Miras Bakanlığı ve Gaeltacht, Dublin Belediye Meclisi ve Sanat Ofisi'dir. Bunların yanı sıra çok daha geniş bir sayıda Devlet daireleri de bulunmaktadır (Culture Nights, 2023).

Görsel 5: MURAL festival, 2023

MURAL festival

Kanada'nın Montreal gibi şehirlerinde, boş duvarları renklendirmek ve şehre sanatsal bir dokunuş katmak için sanatçılar tarafından duvar resmi festivalleri düzenlenmektedir. Bu festivallerde sanat, sokaklara taşınmaya ve insanların günlük yaşamlarında, rastgele bir şekilde eserlerle etkileşimde bulunmaları amaçlanmaktadır (Görsel 5).

“2012 yılında MURAL festivali, kent sanatını demokratikleştirme misyonuyla sahneye çıktı. MURAL, Saint-Laurent Bulvarı'nın merkez şeridi çevresinde 80'den fazla duvar resmi ve enstalasyon yaratan yıldız uluslararası bir sanatçı portföyü ile her yıl milyonlarca insanı bir araya getiren devasa, benzersiz bir uluslararası sanat kutlamasına dönüştü. Festival boyunca ziyaretçiler, dans partileri, yemek kamyonu buluşmaları ve bu vesileyle trafiğe kapatılan sokakta eğlence de dahil olmak üzere üç gün boyunca o yılki sanatçı mahsulünü canlı olarak görebilirler” (Tousignant, 2023).

Art Flash Mobs

Sanat Flaş Mobs, bireylerin kamusal alanda spontane veya örgütlenmiş bir şekilde bir araya gelerek sanatsal eylemler yaratmak veya sergilemek için bir araya geldiği anlık topluluk etkinlikleridir. Bu eylemler dans, müzik, tiyatro, görsel sanatlar, şiir ve daha pek çok sanatsal ifadeyi içerebilmektedir (Görsel 6). Flaş Mob etkinlikleri genellikle önceden prova yapmış veya eylemlerin koordinesinde bulunmuş katılımcıları içerir ve çevredekiler için rastgele bir olaymış gibi görünecek şekilde düzenlenirler. Flaş Mob kavramı, 2000'lerin başlarında sosyal deney ve sanatsal ifade biçimi olarak ortaya çıktı. Flaş Moblar, genellikle katılımcıları, izleyicileri şaşırtmayı ve etkilemeyi amaçlar, sıkça sahneleyenler ile seyirciler arasındaki sınırları belirsizleştirir. Bu etkinlikler parklar, meydanlar, alışveriş merkezleri, tren istasyonları ve diğer yoğun yerler gibi çeşitli kamusal alanlarda gerçekleştirilebilirler.

“17 Haziran 2003 günü saat 19.27'de 100'den fazla kişi Manhattan'daki Macy's mağazasının ev mobilyası bölümünde toplandı. 10.000 dolarlık bir halıyı çevrelediler ve satış görevlilerine, paylaştıkları özgür aşk komünü için bir "aşk halısı" satın almak istediklerini bildirdiler. Tam on dakika sonra kalabalık dağıldı... O zamandan beri "flash mob" terimi, bir kamusal alanda görünüşte kendiliğinden olan herhangi bir gösteri veya performans için her şeyi kapsayan bir hale geldi. En yaygın olanları, 2000'li yılların sonlarında alışveriş merkezlerinde, meydanlarda, tren istasyonlarında ve hatta cezaevlerinde patlak veren flash mob danslarıdır. Bir sıcak nokta, flaş mob'un mobil iletişime olan güvenini akıllıca kullanan 2009 T-Mobile Dance reklamıyla flaş mobbing tarihinde ölümsüzleştirilen Londra Liverpool Street İstasyonu'yu” (Pollard, 2022).

Görsel 6: Zaman İçinde Dans Eden Kulüp Çetesi Flash Mob, Goodwood Hız Festivali, 2019.

Random Acts of Culture-Rastgele Kültür Eylemleri

Amerika'daki Knight Foundation tarafından düzenlenen "Random Acts of Culture" etkinlikleri, insanların günlük yaşamlarında beklenmedik bir şekilde sanatla karşılaşmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Örneğin, alışveriş merkezlerinde veya havaalanlarında aniden bir koronun şarkı söylemesi veya bir dans gösterisi düzenlenmesi gibi etkinlikler insanları sanatla beklenmedik bir biçimde buluşturur. Sanatçıların veya yaratıcı bireylerin günlük ortamlarda doğaçlama veya beklenmedik sanatsal ifade gösterileriyle halkı şaşırttığı ve ilgisini çektiği etkinlikler düzenlenmektedir. Bu eylemler müzik performanslarını, dans rutinlerini, tiyatro sahnelerini, şiir okumalarını (Görsel 7), görsel sanat gösterilerini ve daha fazlasını içerebilmektedir (Random Acts of Culture, 2023).

Görsel 7: Random Acts of Culture, 2015.

Görsel 8: CURA – Urban Art Circuit, 2017.

CURA – Urban Art Circuit

Brezilya'da düzenlenen çok sayıda açık alan sanat festivali bulunmaktadır. Bular genellikle, şehir merkezlerinde sanat eserlerinin sergilendiği büyük açık hava festivalleridir. Bu festivaller, insanları sanatla etkileşime geçmeye ve sokaklarda sanatsal bir sergi keyfi yaşamaya teşvik eder (Görsel 8). CURA – Urban Art Circuit ile ilgili tanıtım şöyledir;

“Şehir merkezindeki dört binanın kör taraflarında yer alan dört büyük ölçekli duvar resminin yer aldığı Festival, Belo Horizonte'nin manzarasını dönüştürmeyi, şehir sanatının şehirdeki yörüngesini kurtarmayı ve ülkedeki mevcut boyutunu ve gücünü fark etmeyi amaçlıyor... Festivalde ayrıca sanat üzerine tartışma panelleri, partiler, sanat pazarı, film gösterimleri ve Belo Horizonte duvar resimlerinin rehberli turu ile kapsamlı bir kültürel program da yer aldı” (Cura, 2017).

Pop-up Art Exhibitions-Beklenmedik Sergiler

Çeşitli ülkelerde düzenlenen "Pop-up Art Exhibitions", beklenmedik zamanlarda ve yerlerde açılan geçici sergilerdir. Bu sergiler, sanat eserlerini şehrin farklı noktalarında sergileyerek insanların sanatla karşılaşmalarını teşvik etmeye odaklıdır (Görsel 9)..

“Montreal'de bir dizi pop-up sanat sergisine ve canlı müzik etkinliğine ev sahipliği yapacak... Etkinlikler, yalnızca eyaletin önde gelen yeni sanatçılarından bazılarında bir platform sağlamak için değil, aynı zamanda sevdikleri işi yaparak hayatlarını daha iyi kazanabilmeleri için sanatçılara koçluk yapmak için oluşturuldu. Bu etkinlikler ücretsiz ve halka açıktır” (What the Pop!, 2021).

Görsel 9: Pop-up Art Exhibitions, 2012.

Bu örnekler, mecburi karşılaşmaların sanat ve kültür etkinliklerine olan katkısını destekleyen farklı uygulamaları göstermektedir ve insanların sanatla daha sık ve beklenmedik bir şekilde etkileşim kurmalarını teşvik etmek için yapılmaktadırlar.

KAMUSAL KARŞILAŞMA ALANLARI

Sıradan anları unutulmaz kılabilecek ve günlük yaşamı beklenmedik bir sanat deneyimiyle buluşturabilecek pek çok mekan bulunmaktadır. Estetik zevkleri besleyecek, ruhlarımızı tatmin edecek ve günlük rutinleri renklendirebilecek, bazı kamusal alanları ve sunabilecekleri imkanları ele almak gerekir.

Metro: Bir yolcunun metro beklerken ya da vasıtaya binerken, istasyonda sergilenen sanat eserlerini görmesi, ona beklenmedik bir şekilde sanatla temas etme imkanı sağlayan bir deneyim olabilir. Bu deneyim, kişinin normalde sergiye gitmeyi düşünmediği veya fırsat bulamadığı bir zaman diliminde sanatla karşılaşma fırsatı sağlamış olacaktır.

Hastane: Bu ortamlar genellikle tedavi sürecinin stresli, endişe verici ve sıkıcı olabileceği yerlerdir. Hastalar genellikle sağlık durumlarına odaklanmak zorunda olduklarından, ruhsal ve zihinsel açıdan olumsuz etkilenebilmektedirler. Ancak, hastanede düzenlenen sanat sergileri, müzik dinletileri gibi etkinlikler, hastaların bu monotonluğun içinde bile duygusal ve zihinsel durumlarını, olumlu yönde etkileyebilir. Aynı zamanda, hastanenin soğuk ve negatif ortamına bir tür samimiyet ve sıcaklık getirerek, hasta-merkezli bir yaklaşımı yansıtabilir. Bu tür etkinlikler hastaların tedavi sürecine daha pozitif bir perspektif kazandırabilir, onların moral ve motivasyonlarını artırabilir.

Havalimanı: Bu mekanlar genellikle yolcuların beklemek zorunda kaldığı yerlerdir ve bu bekleme süreci sıkıcı ve monoton olabilir. Yolcular, uçuşlarını beklerken zaman geçirmek için bir şeyler ararlar. Bu noktada, havalimanları sanat eserlerini sergileyerek, yolcuların bekleme süreçlerini daha keyifli ve anlamlı hale getirebilirler. Yolcular, uçuşunu beklerken sergiyi görür ve bu eserleri görmeden geçme şansı yoktur. Bu da katılımın gönüllü değil, beklenmedik bir şekilde gerçekleştiği anlamına gelir. Bu tür etkinlikler, yolcuların beklemeyle ilgili stresi hafifletebilir, zihinsel uyanıklığı ve daha da önemlisi sanata ilgiyi artırabilir.

Şehirlerarası Otobüs: Bu yolculuklar genellikle uzun ve monoton olmaktadır. Yolcular, yolculuk sırasında zaman geçirmek ve sıkılmamak için farklı aktiviteler arayabilirler. Bu noktada, otobüs içinde sergilenen sanat eserleri, örneğin dijital sanat dergileri gibi etkinlikler, bu kimselerin yolculuklarını daha keyifli ve anlamlı hale getirebilir. Bu etkileşim, beklenmedik bir şekilde sanatla temas kurmalarına ve bu sanat eserlerine karşı bir anlam ve değer atfetmelerine yol açabilir. Otobüs yolculuğunun monotonluğu içinde böyle bir sanatsal deneyim yaşamak, yolcuya estetik bir deneyim sunar ve yaratıcı düşünceleri teşvik edebilir.

Alışveriş Merkezi: Alışveriş merkezleri genellikle yoğunlukla ziyaret edilen ve çeşitli aktivitelerin sunulduğu mekanlardır. Bu tür bir mekanlarda, rastlantıya izin veren sergi alanları veya sanat galerilerinde, sanatsal etkinlikler sunulması, insanların alışveriş merkezlerini daha zengin bir deneyim sunan mekanlar olarak algılamalarını sağlayabilir. Bu tür bir deneyim, kişinin düşünce ve duygusal durumunu olumlu yönde etkileyebilir. Sanat eserleri estetik duyguları harekete geçirebilir, yaratıcı düşünceleri teşvik edebilir ve insanın zihnini zenginleştirebilir. Alışveriş merkezinde beklenmedik bir şekilde sanatla karşılaşmak, kişinin günlük rutinini sıra dışı bir deneyimle renklendirebilir.

Devlet Kurumları: Resmi işlemler ve kamu hizmetleri için ziyaret edilen yerlerdir. İnsanlar bu tür kurumlara evrak işleri, başvurular, danışma gibi nedenlerle giderler. Bu tür ziyaretler, genellikle formalite işlemlerine dayalıdır ve insanların akıllarında yoğun ve stresli bir deneyim olarak kalabilir. Ancak, devlet kurumlarında sanat eserlerinin ve etkinliklerinin sergilenmesi, bu rutin ziyaretleri daha anlamlı ve olumlu bir hale dönüştürebilir. Bu tür bir deneyim, kişinin ruh halini ve zihinsel durumunu olumlu yönde etkileyebilir. Sanat eserleri estetik zevki harekete geçirebilir, sıkıcı bekleme süreçlerini renklendirebilir ve insanların zihinsel farkındalıklarını artırabilir. Ayrıca, sergi alanları ve sanat eserleri, örneğin belediye binasını daha davetkâr bir ortam haline getirebilir ve bu da vatandaşların devlet kurumlarına daha olumlu bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Üniversite Kampüsü: Üniversite kampüsleri, öğrencilerin eğitim aldıkları, sosyal etkinliklerde buldukları ve çeşitli faaliyetlerin gerçekleştikleri yerlerdir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin akademik ve genel gelişimleri için önemlidir. Kampüs içinde düzenlenen sanat etkinlikleri ve sergiler öğrencilere farklı bir bakış açısı kazandırabilir ve sanatsal deneyimler sunabilir. Bu deneyim, öğrencinin yaratıcılığını teşvik edebilir, estetik zevkini geliştirebilir ve sanatın eğitim ve öğrenme deneyimindeki rolünü vurgulayabilir. Sanat eserleri, öğrencinin düşünsel ve duygusal gelişimine katkı sağlayabilir ve onları özgün şekillerde düşünmeye teşvik edebilir.

Tren İstasyonu: Bu mekanlar, seyahat eden insanların; bekleme ve aktarma yaptıkları yani yolculuk ettikleri yerlerdir. Trenlerin kalkma ve varma saatlerini beklerken, insanlar genellikle sıkıcı ve monoton bir bekleme süreci geçirirler. Bu tür bekleme zamanları, sanatsal deneyimlerle zenginleştirilebilir ve insanların seyahat deneyimini daha keyifli hale getirebilir. Yolcu, sergi alanlarında veya duvarlarda sergilenen sanat eserlerine ilgi duyabilir veya etkilenebilir. Bu etkileşim, bu kimselerin beklenmedik bir şekilde sanatla temas kurmasına ve eserleri daha derinlemesine anlamlandırmasına yardımcı olabilir.

Kamusal Parklar: Bu parklar, insanların dinlenmek, doğayla iç içe olmak, fiziksel aktivitelerde bulunmak ve sosyalleşmek için tercih ettiği alanlardır. Parklar genellikle doğal güzellikleriyle ünlüdür ve insanlara açık hava etkinlikleri için mükemmel bir mekan olurlar. Açık hava sanat etkinlikleri de bu parklarda düzenlenerek insanlara farklı bir deneyim yaşatmayı amaçlar. Bir kişi kamusal parkta yürüyüş yaparken, birdenbire açık hava sanat etkinliklerine rast gelebilir. Bu etkinlikler, açık hava sergileri, canlı performanslar, sokak sanatçıları veya diğer sanatsal etkinlikler olabilir. Kişi, bu etkinlikleri fark ederek etrafındaki atmosferi daha da zenginleştirebilir ve yürüyüşünü sanatsal bir deneyime dönüştürebilir.

Kafe ve Restoranlar: Bu mekanlar, yemek yemenin ötesinde sosyal etkileşimlerin kurulduğu, dinlenmenin gerçekleştiği ve keyifli zamanlar geçirilen yerlerdir. Bu tür mekanlar, sadece lezzetli yemekleri sunmakla kalmaz, aynı zamanda ambiyansları ve dekorasyonlarıyla da dikkat çekerler. Mekanların duvarlarında, raflarında veya sergi alanlarında sergilenen sanat eserleri, bu mekanların atmosferini zenginleştiren ve misafirlerin deneyimini artıran unsurlardır. Dekor olmayan nitelikli sanat eserlerinin mekanın bir parçası olarak sergilenmesi, kişilerin ruh hallerini ve zihinsel durumlarını olumlu yönde etkileyebilir. Böylesi bir mekanda sanat, estetik zevk uyandırabilir, duygusal tepkileri harekete geçirebilir ve yaratıcılığı teşvik edebilir. Kafe veya restorandaki sanat eserleri, misafirlerin mekanla daha derin bir bağ kurmalarına ve unutulmaz bir deneyim yaşamalarına yardımcı olabilir.

Toplu Taşıma Araçları: Bunlar, insanların günlük yaşamlarında sıkça kullandıkları ve işe, okula veya diğer yerlere gitmek için tercih ettikleri taşıma yöntemlerindedir. Bu araçlar bir anlamda, genellikle yolcuların rahatça seyahat ettikleri ve durağa varana kadar zaman geçirdikleri hareketli ve sosyal mekanlardır. Bu noktada, araç içinde sergilenen sanat eserleri, yolcuların seyahatlerini daha keyifli ve anlamlı hale getirmeyi amaçlayabilir. Kişi, araç içinde sergilenen sanat eserlerine karşı ilgi duyabilir veya etkilenebilir. Bu etkileşim, kişinin seyahati sırasında sanatla rastlantısal ve mecburi olarak doğrudan temas kurmasına ve eserleri daha derinlemesine inceleme fırsatı bulmasına yardımcı olabilir.

Kütüphaneler: Buralar bilgiye erişim, öğrenme ve okuma amacıyla kullanılan önemli mekanlardır. Kütüphaneler sadece kitapların bulunduğu yerler olmakla sınırlı değildir, aynı zamanda kültürel etkinliklerin, sergilerin ve etkileşimli deneyimlerin de yaşandığı yerlerdir. Bu tür etkinlikler, insanların kütüphaneleri ziyaretlerini daha zengin ve anlamlı hale getirmeyi amaçlar. Bir kişinin konferans ya da seminere katılmak üzere konferans salonuna girerken, salonun duvarlarında ve koridorlarında sergilenen sanat eserlerini görmesi ve bu etkinliğe rastlantısal olarak katılması anlamına gelir. Bir kişi kütüphaneye gitmek için yolculuk yaparken, kütüphane duvarlarında sergilenen sanat eserlerini fark edebilir. Bu eserler, kişinin dikkatini çekebilir ve kütüphane ziyaretini sadece kitap arama amacıyla gitmekten çıkararak daha zengin bir deneyime dönüştürebilir. Aynı zamanda, kişi belki de normalde sanat galerilerine gitme fırsatı bulamayacağı bir zamanda sanatla temas etme şansını elde etmiş olabilir.

Alt Geçitler: Genellikle trafik yollarının altından geçerek yaya geçişleri için güvenli ortam sağlayan yapılar olarak kullanılan yerlerdir. Bu alanlar, yaya trafiğini kolaylaştırmak amacıyla kullanılırken, aynı zamanda çeşitli etkinliklerin de düzenlenebileceği mekanlar olabilirler. Alt geçitlerin duvarları veya sergi alanları, sanat eserlerini

geçici olarak sergilemek için kullanılabilir ve böylece geçen insanlara beklenmedik bir sanatsal deneyim sunulabilirler. Sanat eserlerinin alt geçitlerde sergilenmesi, geçen insanların günlük rutinlerine beklenmedik bir anlam katabilir, estetik yaşantı sağlarken, kültürel etkileşimleri artırabilir. Alt geçitlerin yoğun geçiş trafiği nedeniyle farklı birçok insanın bu sanat eserlerini görmesi, sanatın daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayabilir.

Günlük yaşamın sıradan anlarında, beklenmedik ve keyifli sanatsal deneyimlerle karşılaşma fırsatı, yaşamın monotonluğunu renklendirebilir ve estetik zevkimizi besleyebilir. İşte bu bağlamda, alt geçitten geçerken veya toplu taşıma aracına binerken rastlantısal olarak keşfedilen kentsel sanat etkinlikleri, bireyleri mecburi bir şekilde sanatın içine çekerken, günlük rutini anlam dolu bir deneyime dönüştürme potansiyelini barındırır. Bu deneyimler, beklenmeyen anların içindeki sanatsal dokunuşları ve insanların yaşamın olağan akışını yarıda keserek sanatla temas etmelerini içermektedir, bu örnekleri daha da arttırmak mümkündür.

FARKLI DİSİPLİNLERE OLASI KATKILARI

Sosyoloji

Sosyoloji disiplini, toplumun yapıları, ilişkileri ve davranışları üzerine odaklanan bir alandır. Bu bağlamda, sanat etkinliklerine mecburi olarak katılmanın sosyal etkileri ve toplumsal entegrasyon üzerindeki etkileri üzerine araştırmalar yapılabileceğini söyleyebiliriz. Kamusal mekanlarda düzenlenen sanat etkinlikleri, farklı sosyal grupların bireylerini bir araya getirebilir.

Sosyoloji, içinde yaşadığımız ve yaşamlarımızı şekillendiren sosyal dünyayı görmenin ve anlamının özgün ve aydınlatıcı bir yolunu sunar. Sosyoloji, toplumsal hayata dair daha derin, daha aydınlatıcı ve meydan okuyan anlayışlar sağlamak için normal, doğal kabul edilen gerçeklik görüşlerinin ötesine bakar. Sosyoloji, özel analitik bakış açısı, sosyal teoriler ve araştırma yöntemleri aracılığıyla hem yaşamlarımızı hem de insanlık tarihini derinden şekillendiren insan sosyal ilişkileri, kültürleri ve kurumları hakkındaki farkındalığımızı ve analizimizi genişleten bir disiplindir (Sociology, 2023).

Bu nedenle, insanlara, farklı arka planlardan gelen kişilerle etkileşimde bulunma imkanı sunma potansiyeline sahip olan mecburi sanat karşılaşmaları sosyoloji ile doğrudan ilgilidir. Örneğin, bir kişi bir sanat etkinliğine katıldığında, etkinlik sırasında veya sonrasında diğer katılımcılarla sohbet etme, düşünceleri paylaşma veya nesne, kişi ve durumlara farklı perspektiflerden bakarak hoşgörü geliştirme fırsatına sahip olabilir. Bu tür etkileşimler, toplumsal dayanışma ve hoşgörünün güçlenmesine katkıda bulunabilir. Farklı sosyal gruplar arasında etkileşim, önyargıları azaltabilir, insanların daha iyi anlaşmalarını sağlayabilir ve toplumun daha bütünleşik bir yapıya kavuşmasına yardımcı olabilir.

Kültürel Antropoloji

Kültürel antropoloji, insan gruplarının kültürlerini ve toplumsal davranışlarını anlamaya yönelik bir disiplindir.

“Antropoloji, insanların ve onların geçmişteki ve günümüzdeki yaşamın kültürel, sosyal, biyolojik ve çevresel yönlerinin bilimsel olarak incelenmesidir. Kültürel antropoloji, daha geniş antropoloji alanındaki dört çalışma alanından biridir (arkeoloji, fiziksel veya biyolojik antropoloji ve diğer üçü dilbilimdir). Kültürel antropologlar, kültür ve insanların inançları, uygulamaları ve insan gruplarının bilişsel ve sosyal organizasyonu çalışmalarında uzmanlaşmıştır. Kültürel antropologlar, ortak bir kültürel sistemi paylaşan insanların çevrelerindeki fiziksel ve sosyal dünyayı nasıl organize edip şekillendirdiklerini ve bu fikirler, davranışlar ve fiziksel çevreler tarafından nasıl şekillendirildiklerini inceler” (Cultural Anthropology, 2023).

Bu bağlamda, kamusal mekanlarda sergilenen sanat eserlerinin farklı kültürler arasında etkileşimi nasıl teşvik ettiği konusu Kültürel Antropoloji için önemli bir çalışma alanı olmalıdır. Kamusal mekanlarda sergilenen sanat eserleri, farklı kültürlerin estetik ifadelerini ve değerlerini görsel bir şekilde ifade edebilir. Bir kişi, farklı bir kültüre ait sanat eserleriyle karşılaştığında, bu eserler aracılığıyla o kültürün estetik anlayışını, sembollerini, geleneklerini ve düşünce tarzını daha yakından inceleme fırsatı bulur. Bu tür etkileşimler, kültürel hoşgörüyü artırabilir. Kişi, farklı kültürlerin sanatsal ifadeleri sayesinde kendi bakış açısını genişletebilir, farklı düşünce tarzlarını anlayabilir ve başkalarının perspektifini daha iyi takdir edebilir.

Bu da farklı kültürler arasındaki anlayışı ve iletişimi güçlendirebilir. Aynı zamanda, kamusal mekanlarda sergilenen sanat eserleri, farklı kültürlerin bir arada yaşadığı bölgelerde kültürel çeşitliliği zenginleştirir. Bu tür sanat etkinlikleri, farklı kültürel grupların kimliklerini ve ifadelerini korumalarına yardımcı olabilirken, aynı zamanda bu gruplar arasındaki etkileşimi ve kültürel alışverişi teşvik edebilir. Kültürel antropoloji açısından, bu tür etkinliklerin kültürel çeşitliliği ve kültürel anlayışı nasıl şekillendirdiği ve etkilediği araştırılabilir. Alan çalışmaları,

katılımcı gözlemler veya etnografik araştırmalar, farklı kültürlerin sanatsal ifadeleri aracılığıyla nasıl etkileşime girdiğini ve bu etkileşimin toplumsal dinamiklere nasıl yansıdığını daha derinlemesine inceleyebilir.

Kentsel Planlama ve Tasarım

Kentsel planlama ve tasarım, şehirlerin fiziksel ve sosyal yapısını yönetmeyi amaçlayan bir disiplindir. Bu bağlamda, kamusal mekanlarda düzenlenen sanat etkinliklerinin kent yaşamına nasıl katkı sağladığı oldukça önemlidir. Sanat etkinlikleri, kent peyzajında estetik ve kültürel değeri artırabilir. Kamusal mekanlarda sergilenen sanat eserleri, çevreyi güzelleştirebilir, sokakları canlandırabilir ve şehirde gezinirken insanlara hoş bir deneyim sunabilir. Bu, kent sakinlerinin günlük yaşamlarını daha keyifli hale getirebilir. Aynı zamanda, sanat etkinlikleri kamusal mekanları daha etkileşimli ve topluluk odaklı hale getirebilir. Örneğin, sokak sanatçılarının interaktif enstalasyonları veya sokak performansları, insanların kentsel mekanlarda bir araya gelmelerini teşvik edebilir.

Bu tür etkinlikler, topluluk bağlarını güçlendirebilir, insanları bir araya getirebilir ve sosyal etkileşimi artırabilir. Sanat etkinlikleri aynı zamanda kentsel mekanların kimliğini ve karakterini vurgulayabilir. Bir şehirde düzenlenen sanat festivalleri veya sokak sergileri, o şehrin kültürel zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtabilir. Bu da şehirlerin özgün ve tanınabilir bir kimliğe sahip olmalarına katkı sağlayabilir. Kentsel planlama ve tasarım açısından, kamusal mekanlarda düzenlenen sanat etkinliklerinin şehir yaşamına etkileri, şehir planlamacılarının ve tasarımcıların göz önünde bulundurması gereken önemli bir faktördür. Bu tür etkinliklerin şehir sakinlerinin yaşam kalitesini nasıl artırabileceği, topluluk bağlarını nasıl güçlendirebileceği ve kent peyzajını nasıl şekillendirebileceği araştırılabilir.

Eğitim Bilimleri

Eğitim bilimleri, öğrenme süreçlerini anlamak, geliştirmek ve optimize etmek amacıyla çalışan bir disiplindir. Kamusal alanda mecburi olarak gerçekteşen sanatsal etkinliklerin, eğitim alanına nasıl katkı sağladığını incelemek oldukça ilginç bir araştırma konusudur. Sanat etkinliklerine katılan bireylerin yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerinin nasıl geliştiği konusu, eğitim bilimleri açısından büyük önem taşır. Sanat etkinlikleri, bireyleri farklı bakış açılara yönlendirebilir, hayal gücünü teşvik edebilir ve eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirebilir. Özellikle sanatın yaratıcı ve ifadeci yönleri, bireylerin kendi düşüncelerini ifade etme ve farklı çözüm yolları arama yeteneklerini artırabilir. Bu tür etkinlikler, öğrenmeyi daha etkili ve etkileşimli hale getirebilir. Bireyler, sanat etkinlikleri sayesinde aktif bir şekilde katılım sağlar ve kendi deneyimlerini oluştururlar. Bu da öğrenme sürecini daha anlamlı kılar ve bilginin daha derinlemesine anlaşılmasını destekler.

Aynı zamanda, sanat etkinlikleri eğitim sürecine nasıl entegre edilebileceği de önemli bir konudur. Öğretmenler, sanatı derslerin içine nasıl dahil edebilir ve öğrencilerin sanatsal deneyimlerini nasıl artırabilirler? Bu tür sorular, eğitim bilimleri alanında önemli araştırma konuları olabilir. Eğitim bilimleri açısından, kamusal alanda mecburi karşılaşmaların sanatsal etkinliklere katılan bireylerin eğitimine nasıl etki ettiği, öğrenme süreçlerini nasıl zenginleştirebileceği ve bu etkinliklerin eğitim pratiği içinde nasıl yer bulabileceği konuları üzerine araştırmalar yapılabilir. Alan çalışmaları, öğrencilerin ve öğretmenlerin sanat etkinliklerine nasıl tepki verdiğini, bu etkinliklerin öğrenme sonuçlarına nasıl etki ettiğini ve eğitim sistemi içinde nasıl yer bulabileceğini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olabilir.

Psikoloji

Sanat etkinliklerinin insanların psikolojik sağlığı üzerindeki etkileri psikoloji alanında önemli bir araştırma konusudur. Kamusal alanda mecburi karşılaşmaların, özellikle sanat eserlerinin duygusal durum ve stres düzeyi üzerinde nasıl etkiler yarattığına dair birçok çalışma ve araştırma mevcuttur. Psikoloji literatüründe, sanatın insanların duygusal durumunu olumlu yönde etkilediğine dair birçok kanıt bulunmaktadır. Sanat eserleri, estetik zevk ve hoşnutluk duygularını uyandırabilir, içsel bir rahatlama sağlayabilir ve pozitif duyguları artırabilir. Örneğin, renklerin insanların duygusal tepkilerini nasıl etkilediği veya sanatın görsel uyarılarının beyinde nasıl işlendiği gibi konular üzerine yapılan çalışmalar, sanatın duygusal sağlık üzerindeki etkilerini anlamamıza yardımcı olabilir. Psikologların yararlandığı Sanat terapisi, bu anlamda bir önemli ve gerekli bir çalışma alanıdır.

Uzun yıllardır sanat, yaratıcılığı ve ifadeyi teşvik eden bir terapi biçimi olarak da kullanılmıştır. Analitik sanat terapisinin kökleri psikanalize dayanır, terapist ve danışana ve ikisi arasında sanat yoluyla aktarılan fikirlere odaklanır. Psikoterapistler müşterilerinin sanat eserlerini de analiz edebilirler, bu sıklıkla dili veya travması çizim ve sanatın üstesinden gelebileceği bir engel oluşturan çocukların tedavisinde kullanılır. Yöntem ne olursa olsun yolculuk aynıdır. Sanat terapisti ve danışan, genellikle boya, kağıt, kalem veya kil olmak üzere herhangi bir aracı kullanarak içsel düşüncelerini ve duygularını araştırmak için birlikte yolculuk ederler. Sanat terapisi aynı zamanda bir ifade biçimi veya rahatlama olarak da

kullanılabilir. İnsanların bilişsel ve duysal motor fonksiyonlarını, yaratıcılığını, öz farkındalığını, duygusal direncini geliştirmesine yardımcı olur” (Arte Lusso, 2020).

Ayrıca, sanat etkinliklerinin stres düzeyleri üzerindeki etkileri de araştırılmıştır. Sanat, yaratıcılığı teşvik edebilir ve zihinsel rahatlama sağlayabilir, bu da stresle başa çıkmada etkili olabilir. Sanatın yaratıcı ifade ve özgürleştirici deneyimleri, bireylerin stresi azaltma yeteneklerini artırabilir. Özellikle mindfulness (bilinçli farkındalık) ve duygusal rahatlama teknikleri açısından sanatın rolü incelenebilir. Bu tür araştırmalar, sanat etkinliklerinin psikolojik sağlıkla ilişkisini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olabilir. Alan çalışmaları, sanatın duygusal durum ve stres üzerindeki etkilerini nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanarak inceleyebilir. Bu araştırmalar, psikolojik sağlık profesyonellerine ve terapistlere, sanat etkinliklerini tedavi veya destek araçları olarak nasıl kullanabilecekleri konusunda önemli bilgiler sunabilir.

Ekonomi

Sanat etkinlikleri, kentin hem doğrudan ekonomisine hem de turizm sektörüne büyük bir katkı sağlayabilir.

Sanat, metropol ekonomilerini canlandırmaya yönelik ekonomik politika planlarının bir parçası olmamalıdır. Sanat, bu gündemlerin her unsuruna yerleştirilmelidir. Kentsel başarı için üç, beş veya dokuz noktalı bir planda sanat ve kültürün özel bir noktası olması yerine, yaratıcılık ve kültürel ifade, kentsel büyümenin geleceğinin dokusuna dokunmalıdır. Bu şekilde, sanatsal bir iplik, renkleri, kültürleri ve ticareti bir yenilik dokusunda birbirine ören pek çok şeyden biridir (Jacob 2015).

Kamusal mekanlarda düzenlenen sergiler, festivaller veya etkinlikler, turistlerin ilgisini çekebilir ve şehirlerin veya bölgelerin turistik cazibesini artırabilir. Bu da konaklama, restoranlar, ulaşım ve diğer turizm hizmetleri sektörlerine olumlu bir etki yapabilir. Kamusal mekanlarda sergilenen sanat eserleri, şehirlerin veya bölgelerin kültürel ve sanatsal kimliğini vurgulayabilir. Bu, yerel halkın ve ziyaretçilerin o bölgeye ilgi göstermesini sağlayabilir. Bu tür kimlik vurguları, özellikle sanatsal ve tarihi mirası olan bölgeler için ekonomik olarak değerli olabilir. Kamusal mekanlarda sergilenen sanat eserleri, sanat piyasasını etkileyebilir. Bu tür etkinlikler, sanat eserlerinin görünürlüğünü artırabilir ve sanatçıların tanınmalarını sağlayabilir. Bu da sanat eserlerinin değerini artırabilir ve sanat piyasasını canlandırabilir.

“Hedef şehirler, sanatçıları kamusal alanlarda, okullarda, otobüs duraklarında, polis karakollarında ve genel olarak siyasi bünyenin saygısında kucaklayan şehirlerdir. Bunu yaparak, turistler bölge sakini olur ve bölge sakinleri girişimci olur ve başarılı girişimciler sanata patronluk taslar ve yenilikçi büyüme döngüsü devam eder. Ancak bunun yalnızca sanatı kucaklamakla değil, sanatçıları kucaklamakla, sanatçıları cesaretlendirmekle ve sanatçıların büyümesini teşvik etmekle başladığını lütfen unutmayın” (Jacob 2015).

Sanat etkinlikleri, kenti geliştirip, yerel ekonomiye iş olanakları ve yaratıcı fırsatlar sağlayabilir. Sanat etkinliklerinin düzenlenmesi, etkinlik organizasyonlarına, sanatçılara, tasarımcılara ve diğer sanatla ilgili profesyonellere iş fırsatları yaratabilir. Aynı zamanda yaratıcılık ekonomisinin büyümesine de katkıda bulunabilir.

MECBURİ KARŞILAŞMALARIN SAĞYABİLECEĞİ FAYDALAR

1. Sanatsal ve kültürel ifadelerin daha geniş kitlelere ulaşması sağlanır; böylece toplumsal yaratıcılık desteklenir. Mecburi sanat karşılaşmaları, bireylerin sınırlı veya alışılmış sanatsal deneyimlerin ötesine geçmelerine yardımcı olabilir. Sanat eserleri, farklı formlarda ifade edilen duygusal, estetik ve düşünsel içerikleri içerebilir. Bu, bireylerin yaratıcılıklarını geliştirmelerine, yeni perspektifler kazanmalarına ve kendi düşünce tarzlarını genişletmelerine katkıda bulunabilir.

“Kamusal alanda sanat uygulamaları, izleyicinin dışarıdan içeriye katılımını sağlayarak, izleyiciyi uygulamaların bir parçası olmaya davet etmektedir. Sergi salonunda izleyicisini bekleyen yapıtlardan çok daha farklıdır. İzleyicisini yapıtın içine de gündelik yaşamına da dahil edebilir, hatta izleyicisini yapıtın bir parçası da yapabilir. Kamusal alanda sanat uygulamaları, izleyici- sanat arasındaki koruyucu kalkını kırabilmek adına, sanatın toplum tarafından anlaşılabilmesi ve toplum tarafından sanatı destekleyici yapıyı oluşturabilmesi adına yardımcı uygulamalardır” (Yorulmaz, 2019: 747).

Mecburi sanat karşılaşmaları, sanatsal ve kültürel ifadeleri daha erişilebilir hale getirerek toplumun genel sanatsal ve kültürel refahını artırabilir. Sanat eserlerinin kamusal mekanlarda sergilenmesi, bireylerin sanata ve kültüre olan ilgisini artırabilir ve bu da toplumsal olarak daha zengin bir sanat ve kültür ortamının oluşmasına katkıda bulunabilir.

2. Sanat ve kültürel etkinlikler, bireylerin estetik, yaratıcılık ve eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Sanat eserleri, farklı bakış açılarını ve duygusal deneyimleri ifade edebilir, böylece insanlar daha geniş bir perspektif kazanabilirler.

“... kamusal mekânda çeşitlenen kamusal sanatın, salt fiziksel mekânın görsel niteliğine ve tüm kentin imajına katkıda bulunan yönüyle değil, sanatın özünü oluşturan değerler bütününe de topluma ve mekâna yansımaları ile kentlerin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimleri üzerinde doğrudan bir araç ve/veya katalizör işlevi gördüğü açıktır. Bu araçsal niteliğin hangi amaç çerçevesinde kanalize edildiği ise tam bu noktada önem kazanır. Kültür eksenli kentsel dönüşüm ve sanat ilişkisine yönelik sorgulamalar bu anlamda ele alınmalıdır” (Gökçen, 2018).

Mecburi sanat karşılaşmaları, insanların farklı sanat formları ve kültürel ifadelerle etkileşimde bulunmasını gerektirerek, bu yeteneklerin gelişimini destekleyebilir.

3. Toplumsal dönüşüm ve dönüşüm hareketleri için güçlü bir platform oluşur. Mecburi sanat karşılaşmaları, toplumsal meselelere ve kültürel konulara daha fazla dikkat çekme potansiyeline sahiptir. Sanat eserleri ve kültürel etkinlikler, insanların tarihsel, sosyal ve politik bağlamları daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Bu da toplumsal farkındalığın artmasına ve toplumun daha bilinçli bir şekilde katılımına zemin hazırlayabilir.

4. Kamusal alanda yapılan etkinlikler, Toplumun farklı kesimleri arasında birleştirici bir unsur olarak, toplumsal dayanışma ve bağları güçlendirir. Mecburi sanat karşılaşmaları, insanların kamusal alanda ortak bir deneyim paylaşmalarını gerektirir. Sanat etkinlikleri veya sergileri gibi mecburi karşılaşmalar, farklı insan gruplarını aynı mekânda bir araya getirebilir. Bu deneyimler, bireyler arasında ortak konuşma noktaları oluşturabilir ve toplumsal etkileşimi teşvik edebilir.

“...kamusal alanda sanat, sosyal sınırları kaldıracı ve dışlanmış insanların katılımını sağlayıcı bir araç olup, kamusal alan ise, kuşkusuz birebir toplumla ilişki kurma eğiliminde olan güncel sanat yapısı için en iyi teşhir alanlarından birisidir. Dolayısıyla nasıl bir ideoloji barındırırsa barındırsın, kamusal sanat bir tepkiyi, bir sorgulamayı ya da bir cevabı içermesiyle de son derece önemlidir” (Selvi, 2017: 2220).

Kamusal alandaki mecburi sanat karşılaşmaları, insanların aynı topluluk içinde yer aldıklarını ve ortak bir amacı paylaştıklarını hissetmelerine yardımcı olabilir. Bu tür etkinlikler, topluluk kimliğini güçlendirebilir ve insanların birbirleriyle daha yakın ilişkiler kurmalarını sağlayabilir.

5. Farklı kültürlerle yönelik anlayış ve hoşgörü artar; çünkü farklı insan grupları arasında etkileşim ve diyalog artar. Farklı kültürlerin sanatsal ifadelerini gözlemleyen kişiler, bu eserleri kendi kültürel bağlamında değerlendirmeye çalışırken, aynı zamanda başka bir kültüre ait duygusal ve anlamsal deneyimleri de anlamaya çalışabilir. Bu süreç, önyargıların azaltılması, stereotiplerin sorgulanması ve empati yeteneğinin geliştirilmesi gibi sonuçlara yol açabilir.

6. Toplumun kültürel zenginliği artar; çünkü farklı sanatsal ve kültürel ifadeler keşfedilir. Sanat eserleri, farklı gelenekleri, değerleri ve anlam dünyalarını yansıtabilir. Bu tür karşılaşmalar, insanların farklılıkları daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir ve toplumun kültürel zenginliğini fark etmelerine olanak sağlayabilir. Mecburi sanat karşılaşmaları, bazen unutulmuş veya göz ardı edilen kültürel ifadeleri yeniden keşfetme fırsatı sunabilir. Kamusal mekanlarda sergilenen sanat eserleri, yerel kültürel mirası ve geçmişi hatırlatma potansiyeline sahiptir. Bu, toplumun kültürel mirasını korumak ve yeniden canlandırmak için önemli bir adım olabilir. İnsanlar, kamusal alanda sergilenen sanat eserlerini gözlemleyerek, toplumlarının sanatsal ve kültürel çeşitliliğini daha iyi anlayabilirler. Bu durum, toplumun kendisini daha iyi tanımasına ve kültürel kimliğini daha derinlemesine anlamasına katkı sağlayabilir.

7. İnsanların eşitlik ve adalet duygusu gelişir; çünkü bu tür etkinliklerin demokratikleştirici yapısı herkesin kamusal alana katılımını teşvik eder. Mecburi sanat karşılaşmaları, kamusal alanlarda farklı insan gruplarının eşit şekilde katılımını teşvik eder. Sanat etkinlikleri veya sergileri gibi mecburi karşılaşmalar, herkesin aynı fırsatlara sahip olmasını gerektirir. Bu da toplumsal eşitlik ilkesini destekler. Bu tür etkinlikler, toplumsal adaletin sağlanmasına ve fırsat eşitliğinin desteklenmesine katkı sağlayabilir. Herkesin aynı mekânda farklı sanatsal ifadeleri deneyimlemesi, toplumsal kaynakların paylaşımında adil bir yaklaşımı teşvik edebilir.

8. Sanatçılar ve yaratıcılar için daha geniş bir izleyici kitlesi ve potansiyel destekçi havuzu oluşturur. Mecburi sanat karşılaşmaları, kamusal alanlarda sergilenen sanat eserlerinin daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşmasını sağlar. Bu tür etkinlikler, sanat eserlerinin görünürlüğünü ve etkileyciliğini artırabilir, böylece sanatçıların çalışmalarının daha geniş bir kitle tarafından fark edilmesini sağlayabilir. Bu durum, sanatçılar için potansiyel destekçi ve sponsorlarla buluşma fırsatları sunabilir. Kamusal alanda sergilenen sanat eserleri, potansiyel destekçilerin dikkatini çekebilir ve onları sanatçıların çalışmalarını desteklemeye teşvik edebilir.

9. Etnik, dini veya sosyal gruplar arasındaki ön yargılar azalır; çünkü insanlar birbirleriyle daha fazla etkileşime girer. Kamusal alanda gerçekleşen mecburi sanat karşılaşmaları, insanların farklı deneyimleri ve bakış açılarını paylaşmalarını teşvik edebilir. Bu tür etkinlikler, insanların birbirlerinin perspektifini daha iyi anlamalarına ve empati geliştirmelerine olanak tanır. Bu da gruplar arası anlayışı ve hoşgörüyü artırabilir. Farklı gruplardan insanların ortak ilgi alanları etrafında bir araya gelmelerine olanak tanır. Kamusal alanlarda yapılan etkinlikler, insanların farklılıkların ötesinde ortak paydalarını keşfetmelerini sağlayabilir. Bu da gruplar arasındaki bağları güçlendirebilir.

10. Kamusal alandan mecburi karşılaşmalar, kültürel mirasın korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına yardımcı olur. Bu tür etkinlikler, kültürel mirasın canlı ve yaşayan bir şekilde korunmasına yardımcı olabilir. İnsanlar, geçmişten gelen kültürel öğeleri deneyimleyerek ve öğrenerek, bu mirası gelecek nesillere aktarmanın önemini daha iyi anlayabilirler. Kamusal alanda sergilenen sanat eserleri ve kültürel ifadeler, insanların kendi kültürel köklerini ve geçmişlerini daha iyi anlamalarını sağlayabilir. Bu da toplumsal kimliğin güçlenmesine ve kültürel mirasın daha değerli hale gelmesine katkı sağlayabilir. Mecburi sanat karşılaşmaları, gelecek nesillere kültürel mirasın aktarılmasına yardımcı olabilir. Bu tür etkinlikler, genç kuşakların geçmişten gelen kültürel değerleri ve sanatsal ifadeleri deneyimlemelerini sağlayabilir. Bu da kültürel devamlılığı ve gelecek nesillerin kültürel mirasa sahip çıkmasını teşvik edebilir.

11. Toplumda şiddet ve nefret suçlarının azalmasına katkı sağlayabilir; çünkü insanlar arasında daha fazla olumlu etkileşim gerçekleşir. Bu tür etkinlikler, insanların empati geliştirmelerine ve diğer insanların duygusal durumlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Empati ve anlayışın artması, insanların birbirlerine daha duyarlı ve saygılı davranmalarını teşvik edebilir. Gerçek yaşam deneyimleri, insanların gruplar arasındaki olumsuz düşünceleri ve inançları gözden geçirmelerine ve yeniden değerlendirmelerine olanak sağlayabilir. Mecburi sanat karşılaşmaları, insanların gerçek yaşam deneyimleriyle medyanın ve stereotiplerin etkisini azaltabilir. Kamusal alandaki etkinlikler, insanların farklı gruplardan insanları doğrudan tanımalarını ve medya tarafından sunulan önyargılı görüntülerin gerçeklikle örtüşmediğini görmelerini sağlayabilir.

12. Toplumda daha yaratıcı ve yenilikçi düşüncelerin gelişimine katkı sağlar; çünkü sanat ve kültür etkinlikleri insanların hayal gücünü harekete geçirir. Kamusal alandaki mecburi sanat karşılaşmaları, insanların farklı kültürlerin ve sanatsal ifadelerin çeşitliliğiyle temas etmelerini sağlar. Bu tür etkinlikler, insanların farklı düşünce biçimlerini ve yaratıcı yaklaşımları gözlemlemelerine ve değerlendirmelerine yardımcı olabilir. Farklılıkların değerini anlama deneyimi, insanların daha yenilikçi düşünceler geliştirmelerine olanak tanır. Bu tür etkinlikler, insanların karmaşık veya soyut konuları anlama ve çözme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu da daha yaratıcı ve yenilikçi düşüncelerin gelişimini destekleyebilir.

Sanat Paydaşlarına Öneriler

Sanat ve kültür alanında toplumsal etkileşimi teşvik etmek amacıyla yapılmış araştırmalar ve uygulamalara Üniversiteler, sanat kurumları ve kültürel organizasyonlar gibi kuruluşlar, kamusal mekanlarda sanat etkinliklerinin yaygınlaştırılması ve mecburi karşılaşmaların teşvik edilmesi amacıyla farklı projeler ve etkinlikler düzenlemiş olabilirler. Bu tür etkinlikler, toplumsal etkileşimi ve kültürel etkileşimi artırmayı hedefler ve farklı kesimler arasında hoşgörü ve anlayışı teşvik edebilir.

“... kamusal sanat nesnelere ilişkin mesajlar farklıdır. Buldukları yer ve zamanla ilişkili önemli anlamları vardır. Onlar, kentin referans noktalarıdır ya da dahası, kentin dokusunu, tarihini, anısını, belleğini ve kültürünü temsil eder, o kentle bütünleşir ve kentin bir parçası olur. Bu nedenle, kamusal sanat nesnelere ilişkin yalnızca çevresinden soyutlanmış birer sanat tarihi nesnesi olarak görmek yeterli değildir. Onları, tüm sosyal, tarihsel, politik, toplumsal ilişkilerin oluşturduğu çerçevede, ait oldukları mekanın devamı ve odak noktası olarak değerlendirmek gerekir” (Yücel, 2015).

Kamusal alanlarda gerçekleştirilen sanat etkinlikleri, farklı sosyal gruplar arasında toplumsal entegrasyonu teşvik edebilir. Bu tür etkinlikler, insanları ortak bir paydada bir araya getirerek sosyal bağları güçlendirebilir ve toplumsal dayanışmayı artırabilir. Sanat etkinliklerine mecburi karşılaşmaların insanların ruh sağlığı ve iyilik hali üzerindeki etkileri araştırılabilir. Kamusal alanda sergilenen sanat eserleri, insanların duygusal durumu ve stres düzeyi üzerinde olumlu etkiler yaratabilir ve katılımcılara yaratıcılık ve ilham verme potansiyeli sunabilir. Kamusal mekanlarda gerçekleşen sanat etkinlikleri, toplumda farkındalık yaratma ve sosyal değişimi teşvik etme potansiyeline sahiptir.

“Sanat ve kamusal mekân arasındaki ilişkiye sanat açısından bakıldığında kamusal mekân sanat için farklı iletişim olanakları sağladığı gibi, sanat da kamusal mekâna pek çok yönden olumlu katkılar sağlamaktadır. Bunlar mekân hissini güçlendirmek, tasarım kalitesini yükseltmek, imaj ve kimlik

oluşumuna katkı sağlamak olabilir. Böylece sanat ve kamusal mekân arasında karşılıklı ya da çift yönlü bir ilişki kurulmaktadır” (Çağlın, 2010: 8).

Sanat eserleri, toplumsal sorunlara dikkat çeken ifadeler içerebilir ve bu tür etkinlikler, toplumun refahı ve gelişimi için önemli bir araç olabilir.

Kamu ve Özel Sektöre Öneriler

Sanat ve kültür alanında toplumsal etkileşimi teşvik etme bağlamında hem kamu sektörü hem de özel sektör çeşitli girişimleri düzenlemekte ve desteklemektedir. Çalışmanın bundan sonraki kısmında, her bir sektör için mecburi sanat karşılaşmalarına dair bazı öneriler sunulmuştur.

Kamu Sektörü

Finansman ve Hibe: Kamu sektörü, sanat sergileri, kültürel etkinlikler ve festivaller için kaynak ve hibe sağlayarak geniş katılımı ve erişilebilirliği teşvik edebilir.

Kamusal Sanat Çalışmaları: Yerel yönetimler, parklar, meydanlar ve kamu binalarında kamusal sanat çalışmalarını yaptırarak genel halkın sanatla mecburi karşılaşmasını sağlayabilir.

Kamusal Kültürel Merkezler: Çeşitli sanat programları, atölyeler ve performanslar sunan kamusal kültürel merkezler kurmak, sanatla etkileşimi ve katılımı kolaylaştırır ve rastlantısal buluşmalara fırsat sunulabilir.

Toplum Tabanlı Sanat Projeleri: Yerel halkın da dahil olduğu ya da düzenlediği toplum tabanlı sanat projelerini yapılmasını teşvik etmek, sahiplenme duygusunu güçlendirir ve sosyal bağları destekleyebilir.

Kültürel Mirasın Korunması: Kamu sektörü, kültürel miras mekanlarını ve gelenekleri aktif olarak korumak ve tanıtmak için kültürel alanlarda, toplumsal katılımı sağlayacak etkinlikler oluşturabilir.

Kültürel Değişim Programları: Farklı bölgelerden veya ülkelerden gelen sanatçıların çalışmalarını ve deneyimlerini, geniş halk toplulukları ile paylaşmalarını sağlayan kültürel değişim programları düzenleyebilir.

Kamusal Sanat Yarışmaları: Kamusal alanlarda ya da buraların tasarımına yönelik sanat yarışmaları düzenlenerek, sanatçılar daha geniş bir izleyici kitleyle buluşturulabilir.

Politika ve Düzenlemeler: Kamusal sanat ve kültürel etkinlikleri teşvik eden destekleyici politika ve düzenlemeler oluşturarak, kültürel peyzajı güçlendirilebilir.

Özel Sektör

Kurumsal Sponsorluk: Özel şirketler, sanat sergilerini, kültürel festivalleri ve performansları destekleyerek erişilebilirliğine katkıda bulunabilir.

Sanat Galerileri ve Müzeler: Özel sanat galerileri ve müzeler, çeşitli sanat eserlerini erişilebilir alanlarda sergileyerek, halkı yoğun katılımını sağlayabilirler.

Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Kurumsal sosyal sorumluluklarının gereği olarak, özel şirketler toplum tabanlı sanat projelerini ve kültürel girişimleri aktif olarak destekleyebilir.

Sanatsal İş Birlikleri: Özel şirketler, sanatçılar ve sanatçı kolektifleri ile iş birliği yaparak benzersiz sergiler, enstalasyonlar veya performansların sergilenmesini sağlayarak, müşteri ve çalışan etkileşimi artırabilirler.

Sanatçı Rezidansları: Özel mekanlarda sanatçı rezidansları kurmak, sanatçılara halkla birlikte çalışma ve etkileşim olanağı sunacaktır.

Özel Sanat Koleksiyonları: Özel koleksiyonerler, sanat koleksiyonlarını halka, erişimi kolay mekanlarda sunarak, onların sanat tarzlarını ve tarihini tanımalarını fırsat yaratabilirler.

Kültürel İş Birlikleri: Özel şirketler, çeşitli sanat paydaşlarıyla kültürel ortaklıklar yaparak, yüksek katımlı etkinlikler düzenlemeye ve sanat eğitimi programlarını desteklemeye yardımcı olabilirler.

Kamusal Sanat Sponsorluğu: Özel işletmeler, kent meydanları ve parklarda kamusal sanatın kurulmasını maddi olarak destekleyerek şehrin güzelleştirilmesine, mecburi sanat karşılaşmalarının gerçekleşmesine katkıda bulunabilirler.

Hem kamu hem de özel sektör, sanat ve kültürel etkinlikler aracılığıyla toplumsal etkileşimi teşvik ederek birlikte çalışarak zengin bir kültürel ekosistem oluşturabilirler. Bu sektörlerin iş birliği, toplulukları kültürel ve sanatsal bağlamda zenginleştirilecek, yaratıcılıkları geliştirecek ve aralarındaki sosyal bağları güçlendirebilecek, imkanlara sahiptirler ve bunları kullanmaları toplumsal refah için gereklidir.

Belediyelere Öneriler

Sanat ve kültür alanında mecburi karşılaşmayı teşvik edecek vizyona sahip belediyelerin görevlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

Sanat ve Kültürü Kentin Temel Vizyonu Haline Getirmek: Belediyeler, sanat ve kültürü kentin temel değerlerinden biri olarak görmeli ve bu alanlara yatırım yaparak kenti kültürel açıdan zenginleştirmeyi hedeflemelidir.

Katılımcılığı Artırmak için Çeşitlilik ve Erişilebilirlik Sağlamak: Belediyeler, sanat ve kültür etkinliklerini toplumun farklı kesimlerine hitap edecek şekilde planlamalı ve etkinliklere kolay erişim imkanları sunmalıdır.

Sanat ve Kültürün Kentin Tümüne Yayılmasını Sağlamak: Belediyeler, kentin bütününde, sanatsal ve kültürel gelişimini desteklemek için bölge ayrımı yapmaksızın; mahallelerde, parklarda, meydanlarda ve kamusal alanlarda etkinlikler düzenlemelidir.

Yerel Sanata ve Sanatçılara Destek Olmak: Belediyeler, yerel sanatçıları destekleyerek, yerel kimliğin vurgulanmasına ve kent kültürünün güçlenmesine katkı sağlamalıdır.

Eğitim ve Atölye Çalışmaları ile Sanat ve Kültür Bilincini Artırmak: Belediyeler, sanat ve kültür eğitimleri, atölyeler ve seminerler düzenleyerek toplumun sanata ve kültüre olan ilgisini artırmalıdır.

Sanat ve Kültür Etkinlikleri ile Kenti Cazip Kılmak: Belediyeler, turistlerin kente olan ilgisini artırmak için sanat ve kültür etkinliklerini, turizmle entegre ederek cazip bir kültürel turizm destinasyonu oluşturmalıdır.

Sanat ve Kültürü Kentsel Dönüşüm Projelerinin Parçası Haline Getirmek: Belediyeler, kentsel dönüşüm projelerinde sanat ve kültürü ön plana çıkararak, kentin fiziksel dönüşümünü kültürel bir dönüşüme dönüştürmeyi amaçlamalıdır.

Sanat ve Kültürü Toplumla Bütünleştiren Sosyal Proje ve Etkinlikler Düzenlemek: Belediyeler, sanat ve kültürü sosyal sorunları çözmeye yönelik projelerle birleştirerek, toplumla bütünleşmeyi sağlayan etkinlikler düzenlemelidir.

Sanat ve Kültür Etkinliklerini Sürdürülebilir Kılmak: Belediyeler, sanat ve kültür etkinliklerini uzun vadeli ve sürdürülebilir şekilde planlamalı ve kaynakları etkin bir şekilde yönetmelidir.

Sanat ve Kültürü Yerel Ekonomiye Katkı Sağlamak: Belediyeler, sanat ve kültür etkinlikleri sayesinde yerel ekonomiye katkı sağlayacak projeleri desteklemeli ve sanatın ekonomik boyutunu güçlendirmelidir.

Bu vizyon ve görevler sayesinde belediyeler, kentteki sanat ve kültür etkinliklerini mecburi karşılaşma ile teşvik ederek, toplumun bu alanlara daha fazla katılımını ve etkileşimini sağlayabilirler. Ayrıca, kent planlaması bağlamında mecburi sanat karşılaşmalarını stratejik bir şekilde kullanarak kentliyi sanatla buluşturabilir, kültürel mirası koruyabilir ve kentin sosyal ve ekonomik açıdan gelişimine katkı sağlayabilirler.

SONUÇ

Bu makale, mecburi karşılaşmaları yolu ile sanat ve kültür etkinliklerinin toplumsal etkileşime olan katkısını incelemiştir. Sanat ve kültürün toplumun zenginliklerini ve kimliğini oluşturan temel unsurlar olduğu gerçeğinden yola çıkarak, insanların günlük yaşamlarında sanatla ve kültürle etkileşime girmesinin toplumsal bağları güçlendirdiği, hoşgörü ve anlayışı artırdığı ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğine katkı sağladığı vurgulanmıştır. Mecburi karşılaşmalar, bu etkileşimi teşvik eden önemli bir araç olarak değerlendirilmiştir. Kamusal alanda mecburi sanat karşılaşmalarının çeşitli disiplinlerden gelen araştırmalar ışığında toplumun çeşitli alanlarına olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Sosyoloji, kültürel antropoloji, sanat tarihi, kentsel planlama, eğitim bilimleri, psikoloji, ekonomi, sağlık bilimleri gibi farklı disiplinler, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkilerini ve faydalarını çeşitli açılardan incelemektedir. Bu mecburi karşılaşmalar, toplumun farklı kesimlerinin sanat ve kültür etkinlikleriyle daha fazla etkileşimde bulunmasını sağlayarak sosyal bağları güçlendirebilir, önyargıları azaltabilir ve kültürel hoşgörüyü artırabilir. Aynı zamanda, insanların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirip, toplumsal dayanışmayı artırabilir ve farklı kültürel ifadelerin daha geniş kitlelere ulaşmasına yardımcı olabilir.

Bu etkinliklerin toplumsal hayata daha fazla katılımı teşvik edebileceği, şiddet ve nefret suçlarını azaltmada etkili olabileceği, eşitlik ve adalet duygusunu güçlendirebileceği ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayabileceği görülmektedir. Ayrıca, sanat ve kültür etkinlikleri aracılığıyla insanların yaratıcılık ve yenilikçi düşüncelerini geliştirmeleri teşvik edilebilir. Tüm bu disiplinlerin perspektifinden bakıldığında, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumun birçok farklı yönüne olumlu etkileri olduğu açıkça görülmektedir. Bu etkinlikler, insanların farklı kültürel ifadelerine, sanat eserlerine ve diğer insanlara daha fazla maruz kalmalarını sağlayarak toplumsal etkileşimi artırabilir ve daha güçlü, hoşgörülü ve yaratıcı bir toplumun oluşmasına katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumsal etkileri ve faydaları, farklı disiplinlerin araştırmalarıyla desteklenmektedir. Bu tür etkinliklerin toplumsal ilişkileri güçlendirebileceği, kültürel mirası koruyabileceği, yaratıcılığı teşvik edebileceği ve toplumun genel refahını artırabileceği düşünölmektedir. Gelecekte yapılacak daha kapsamlı araştırmalar, mecburi sanat karşılaşmalarının toplumun çeşitli alanlarına olan etkilerini daha detaylı bir şekilde anlamamıza yardımcı olacaktır.

Tartışma ve Öneriler

Makalede incelenen mecburi karşılaşmaların toplumsal etkileşime olan katkısı, sanat ve kültür alanında politika ve düzenlemelerin önemini ortaya koymaktadır. Kamu ve özel sektör, mecburi karşılaşmaların teşvik edilmesi ve sanat ve kültür etkinliklerine katılımın artırılması sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, kamu ve özel sektör iş birliği ve destek, mecburi karşılaşmaların sosyal etkisini ve katılımcılığı artırmada kritik öneme sahiptir.

Bununla birlikte, mecburi karşılaşmaların uygulamalarında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar da tartışmaya açıktır. Mecburi karşılaşmaların etkili olabilmesi için çeşitli sanat ve kültür etkinliklerinin halkın geniş katılımını sağlamasına uygun şekilde sunulması ve çeşitliliğin sağlanması önemlidir. Bu sayede, toplumun farklı kesimlerinin ilgi ve katılımını artırılarak daha kapsayıcı bir deneyim elde edilebilir.

Ayrıca, mecburi karşılaşmaların etkisini artırmak için sanat ve kültür etkinliklerinin içeriği ve sunum biçimleri de gözden geçirilmelidir. Etkinliklerin ilgi çekici olması, insanların daha istekli bir şekilde katılmalarını sağlayabilir. Bu nedenle, sanat ve kültür etkinliklerinin planlaması ve tasarımı, mecburi karşılaşmaların toplumsal etkisini artırmada önemli bir etken olarak değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak, mecburi karşılaşmaların toplumsal etkisi ve katılımcılığı artırma potansiyeli oldukça büyüktür. Bu potansiyelin değerlendirilmesi ve toplumun geniş kesimlerinin sanat ve kültür etkinliklerine katılımının artırılması, toplumsal bağların güçlenmesine ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, mecburi karşılaşmaların teşvik edilmesi ve desteklenmesi, sanat ve kültürün toplum üzerindeki etkisini artırmak için önemli bir strateji olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Alat. M. (2020). Kamusal alanda sanat. <https://www.unlimitedrag.com/post/kamusal-alanda-sanat> 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Altıparmak. R. (2017). Public Sphere, Public Art and Dadaism. <https://medium.com/@misssixfingers/public-sphere-public-art-and-dadaism-a3303d6d9d0d> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Art in Unexpected Places. (2023). Art In Unexpected Places. <https://www.aspensnowmass.com/discover/arts-and-culture/art-in-unexpected-places> adresinden 10.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Arte Lusso. (2020). Art and Psychology. <https://arte8lusso.net/art/art-and-psychology/> adresinden 10.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Culture Nights. (2023). Culture Nights. http://www.worldcitiescultureforum.com/case_studies/culture-night adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Cultural Anthropology. (2023). What Is Cultural Anthropology? <https://www.nps.gov/orgs/1209/what-is-cultural-anthropology.htm> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

CommGAP. (2023). The Public Sphere. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08b45e5274a27b2000a69/PubSphereweb.pdf> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Cura. (2017). Cura-Urban Art Circuit <https://streetartunitedstates.com/cura-the-third-biggest-art-festival-in-brazil/> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Çağlın. P. (2010). Kamusal sanat ve kent ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi.

Gökçen, ř. (2018). Kamusal sanat ve kültür eksenli kentsel dönüşüm. JIA JOURNAL (IJIA) Cilt: 3, Sayı: 6, Kasım - Aralık/K1ř.

Hein. H. (1996). What Is Public Art?: Time, Place, and Meaning . The Journal of Aesthetics and Art Criticism, Winter, 1996, Vol. 54, No. 1, pp. 1-7.

Openlearn. (2023). Habermas and the public sphere. <https://www.open.edu/openlearn/history-the-arts/art-and-visual-culture-medieval-modern/content-section-2.3.3> adresinden 10.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Jacob. J. (2015). Art in the urban economy. <https://www.linkedin.com/pulse/art-urban-economy-jonathan-jacobs> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Kelly. R. (2023). Art in The Public Sphere. https://www.academia.edu/34866339/Art_in_The_Public_Sphere adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Medium. (2018). The Art of the Civil Rights Movement. <https://medium.com/@PopUpPainting/the-art-of-the-civil-rights-movement-bbc527cd05da> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Play Me, I'm Yours. (2023). Play Me, I'm Yours. <http://www.streetpianos.com/> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Pollard. M. (2022). Crowd and Proud: The History of the Flash Mob. <https://elephant.art/crowd-and-proud-the-history-of-the-flash-mob-20042022/> adresinden 10.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Random Acts of Culture. (2015). Random Acts of Culture. <https://www.americansforthearts.org/blog-feed/random-acts-of-culture%E2%84%A2> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Selvi. Y. (2017). Sanatın 'Öteki'ne açılması ya da kamusal alanda sanat. *İdil*, 2017, Cilt 6, Sayı 36, Volume 6, Issue 36 DOI: 10.7816/idil-06-36-05

Sociology. (2023). What is Sociology? <https://sociology.unc.edu/undergraduate-program/sociology-major/what-is-sociology/> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Subway Therapy. (2023). Subway Therapy. <http://www.subwaytherapy.com/> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Susen. S. (2011). 'Critical Notes on Habermas's Theory of the Public Sphere', *Sociological Analysis*, 5 (1), pp.37-62

Tousignant. I. (2023). All about Montréal's murals. <https://www.mtl.org/en/experience/montreal-murals-101> adresinden 10.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Yorulmaz. M. Y. (2019). Kamusal alanda sanat uygulamaları bağlamında kuzguncuk sanatla iç içe etkinliği. *Ulakbilge*, 41 (Ekim): s. 745-753. doi: 10.7816/ulakbilge-07-41-06

Yücel. D. (2015). Kamusal alanda sanat. https://www.academia.edu/6221390/Kamusal_sanat adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

What the Pop!, (2021). What the Pop! pop up art exhibitions showcase fifty local artists. <https://themontrealonline.com/2021/08/what-the-pop-pop-up-art-exhibitions-showcase-fifty-local-artists/> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel Kaynakları

Görsel 1. <http://www.subwaytherapy.com/> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 2. <http://www.streetpianos.com/> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 3. <https://www.aspensnowmass.com/discover/arts-and-culture/art-in-unexpected-places> adresinden 09.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 4. http://www.worldcitiescultureforum.com/case_studies/culture-night adresinden 09.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 5. <https://www.mtl.org/en/experience/montreal-murals-101> adresinden 10.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 6. <https://elephant.art/crowd-and-proud-the-history-of-the-flash-mob-20042022/> adresinden 10.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 7. <https://vimeo.com/122707982> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 8. <https://streetartunitedstates.com/cura-the-third-biggest-art-festival-in-brazil/> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Görsel 9. <https://themontrealonline.com/2021/08/what-the-pop-pop-up-art-exhibitions-showcase-fifty-local-artists/> adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.